

5^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Επιχειρησιακού Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο» 2014-2020

Μυτιλήνη, 19 Ιουνίου 2019

Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης 2019-2020

1. Επισκόπηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης της RIS3 της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η κατάρτιση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (ΠΒΑ) για την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020, έγινε με γνώμονα τα ιδιαίτερα γεωγραφικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της, ώστε να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα στο πλαίσιο διαμόρφωσης οράματος για τη μελλοντική της ανάπτυξη.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αποτελεί ένα νησιωτικό σύμπλεγμα με έντονες διαφοροποιήσεις τόσο μεταξύ μεγάλων και μικρών νησιών όσο και εντός των ίδιων των νησιών. Αυτές οι διαφορές, αλλά και ο συνδυασμός της απομόνωσης λόγω του θαλάσσιου στοιχείου με τη στενότητα των πόρων σε κάθε νησί, δημιουργούν ένα διαφορετικό πλαίσιο αναφοράς από ότι στην ηπειρωτική χώρα.

Βασικός στόχος της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) στη Περιφέρεια Β. Αιγαίου είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με την ενσωμάτωση καινοτομιών σε όλη τη διαδικασία παραγωγής, διακίνησης προϊόντων και υπηρεσιών με προτεραιότητα στις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες.

Το όραμα του «**μετασχηματισμού της οικονομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου σε μια ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στην έξυπνη αξιοποίηση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων και ανάδειξη τους σε συστήματα νέας δυναμικής και προοπτικής**» δομείται στους ακόλουθους τέσσερεις (4) τομείς / άξονες προτεραιότητας:

• Άξονας 1: Μηχανισμοί και Μέσα Ενσωμάτωσης της Καινοτομίας και της Επιχειρηματικότητας στην Πραγματική Οικονομία

Αφορά στην δημιουργία μηχανισμών και στην ανάπτυξη μέσων και διαδικασιών για ενσωμάτωση της καινοτομίας στην παραγωγική και εμπορική διαδικασία και σταδιακό μετασχηματισμό της πραγματικής οικονομίας σε μια καινοτόμα και ανταγωνιστική τοπική οικονομία.

- ο Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή / και δημιουργίας ερευνητικών δομών, στους τομείς ενδιαφέροντος της Περιφέρειας.
- ο Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικού μηχανισμού για την ενδυνάμωση του επιχειρηματικού/παραγωγικού ιστού και την προώθηση της καινοτομίας στη Περιφέρεια

- ο Επέκταση υποστηρικτικών μηχανισμών για αναβάθμιση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους προς τη κατεύθυνση υποστήριξης / παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών

• **Άξονας 2: Ανάπτυξη Αγροδιατροφικού Τομέα**

Οι παρεμβάσεις αφορούν στην ανάπτυξη και στήριξη του αγροδιατροφικού τομέα στην διεύρυνσή του και στην ορθολογική διάρθρωση και εκσυγχρονισμό του ώστε να αναπτυχθεί περαιτέρω με όρους εξωστρεφούς ανάπτυξης στοχεύοντας σε συγκεκριμένες, επιλεγμένες μικρές αγορές υψηλής προστιθέμενης αξίας (niche markets) και να εκσυγχρονιστεί, να ενσωματώσει καινοτομικές παραγωγικές και εμπορικές διαδικασίες εξυπηρετώντας πρωτίστως με «έξυπνο» και «αποτελεσματικό» τρόπο την τοπική τουριστική αγορά κάθε νησιού:

- ο Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜμΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα
- ο Ενίσχυση των συμφωνητικών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και καινοτομίας
- ο Ενίσχυση επιχειρήσεων για ανάπτυξη ή / και χρήση τεχνολογιών ΤΠΕ στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες
- ο Ενίσχυση των επενδύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου (π.χ. ηλεκτρονικό επιχειρείν ή / και Digital Marketing)
- ο Ενίσχυση της ίδρυσης μικρών και πολύ μικρών καινοτόμων επιχειρήσεων, με προτεραιότητα στον αγροδιατροφικό τομέα
- ο Ενίσχυση νέων και νέων ανεξάρτητων, καθώς και υφιστάμενων ΜμΕ για βελτίωση των παραγωγικών εμπορικών ή/και διοικητικών λειτουργιών, με χρήση καινοτομιών, για ανάπτυξη νέων προϊόντων, με στόχο την εξωστρέφεια
- ο Ενίσχυση της Εξωστρέφειας των επιχειρήσεων στον μεταποιητικό τομέα της Περιφέρειας.

• **Άξονας 3: Τουρισμός – Φύση – Πολιτισμός**

Ο άξονας αυτός αφορά στην χρηματοδότηση επενδύσεων ή και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων με στόχο την ανάδειξη των συγκριτικών πόρων των νησιών της Περιφέρειας σε μηχανισμούς μεγέθυνσης της οικονομίας.

- ο Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜμΕ, ιδιαίτερα στον τουρισμό

- ο Ενίσχυση των συμφωνητικών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και καινοτομίας
 - ο Ενίσχυση των επενδύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου (π.χ. ηλεκτρονικό επιχειρείν ή / και Digital Marketing)
 - ο Εφαρμογή των Νέων Τεχνολογιών στην καταγραφή και την ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας (ΟΧΕ)
 - ο Ενίσχυση των φορέων πολιτισμού της Περιφέρειας για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας
 - ο Ενίσχυση της ίδρυσης μικρών και πολύ μικρών καινοτόμων επιχειρήσεων, με προτεραιότητα στον τουρισμό
 - ο Ενίσχυση νέων και νέων ανεξάρτητων, καθώς και υφιστάμενων ΜμΕ για βελτίωση των παραγωγικών εμπορικών ή/και διοικητικών λειτουργιών, με χρήση καινοτομιών, για ανάπτυξη νέων προϊόντων, με στόχο την εξωστρέφεια.
 - ο Ενίσχυση της ίδρυσης και λειτουργίας νέων τουριστικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- **Άξονας 4: Νησιά ισων ευκαιριών**
- Ο άξονας αφορά την εφαρμογή διαδικασιών και μέσων που θα κάνουν τους κατοίκους της περιοχής να εισπράττουν όλο και πιο αναβαθμισμένες υπηρεσίες στην καθημερινότητα τους.
- ο Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜμΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό
 - ο Ενίσχυση δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών της Περιφέρειας για δημιουργία και λειτουργία υποδομής παροχής υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις
 - ο Ενίσχυση των φορέων του τομέα της υγείας στη Περιφέρεια για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας κυρίως στις απομακρυσμένες εσωτερικές ζώνες των μεγάλων νησιών και στο σύνολο των μικρών νησιών της Περιφέρειας
 - ο Συνεισφορά του ΕΠ Βορείου Αιγαίου στο Ταμείο Επιχειρηματικότητας II

2. Συνοπτική Παρουσίαση της Υλοποίησης της Στρατηγικής RIS3 σε Σχέση με τους Στόχους της

Η υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου πραγματοποιείται σε συνάρτηση με τις κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014 – 2020, τις εξελίξεις στον τομέα Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και τα συμπεράσματα που προέκυψαν κατά τη διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της και τα αξιοποιήσιμα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου λόγω του πολυδιασπασμένου νησιωτικού της χώρου και της «διπλής περιφερειακότητας» χαρακτηρίζεται από έλλειψη εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, χαμηλή ανταγωνιστικότητα προϊόντων και υπηρεσιών, χαμηλό βαθμό καινοτομίας και αξιοποίησης έρευνας και έλλειψη συνεργατικής κουλτούρας μεταξύ παραγωγικών επιχειρήσεων, ερευνητικών ιδρυμάτων και δημόσιων φορέων (μέλη «τριπλής έλικας»).

Στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, η οποία παρουσιάζεται στο σχετικό κεφάλαιο 5 της παρούσας έκθεσης, έγινε εντοπισμός των σημαντικότερων παραγωγικών / οικονομικών τομέων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου στους οποίους υπάρχει δυναμική ανάπτυξης και καινοτομίας (τουρισμός, η γεωργία, η κτηνοτροφία και τα τοπικά παραγόμενα προϊόντα). Οι πανεπιστημιακοί φορείς που συμμετείχαν στη διαδικασία υπέβαλλαν σειρά συγκεκριμένων και άμεσα υλοποιήσιμων ερευνητικών προτάσεων απαντώντας σε υπαρκτά προβλήματα του παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας στους κλάδους που έγιναν αντικείμενο διαβούλευσης. Παράλληλα, οι παραγωγικοί φορείς παρουσίασαν προτάσεις για τη δημιουργία ερευνητικών φορέων στην Περιφέρεια, σε άμεση συσχέτιση με την παραγωγική διάρθρωση της περιοχής και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που αυτή παρουσιάζει σε ορισμένα προϊόντα, ιδιαίτερα του κλάδου της αγροδιατροφής.

Οι διαδικασίες διαβούλευσης επέτρεψαν την εξαγωγή συμπερασμάτων για τον προγραμματισμό και την εξειδίκευση δράσεων της στρατηγικής RIS3 που αφορούν τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών για την ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων, τη στήριξη της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε διαδικασίες καινοτομίας, τη δημιουργία τουριστικών επιχειρήσεων και την αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς τουρισμού, πολιτισμού και υγείας:

Αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο η στρατηγική της RIS όσο και οι επιμέρους στοχεύσεις της αφορούσαν :

- Συγκεκριμένους κλάδους στους οποίους θα γίνει αναπτυξιακή εμβάθυνση με τα διαχειριστικά και χρηματοδοτικά εργαλεία των συγχρηματοδοτούμενων πόρων (αγροδιατροφή, τουρισμός/φύση/πολιτισμός, e-οικονομία)
- Συγκεκριμένες μεθοδολογίες για κινητοποίηση της αναπτυξιακής διαδικασίας (Από το χωράφι στο ράφι"/ποιότητα, διακλαδικές διασυνδέσεις, συνέργιες παραγωγικού και κοινωνικού ιστού στην λογική της ενεργοποίησης τοπικών παραγωγικών συστημάτων)

Η τακτική και η μεθοδολογία για την υλοποίηση αυτών των επιμέρους στόχων αφορούσε τις εξής φάσεις:

1^η Φάση: Ενεργοποίηση Δημοσίων Φορέων και Επιστημονικής & Ερευνητικής Κοινότητας

- Χρηματοδότηση δημόσιων ερευνητικών υποδομών που θα λειτουργήσουν ως αναπτυξιακή βάση/υπόβαθρο, για την στήριξη της ερευνητικής εκκίνησης. Απλούστερα ακόμα: σε μια περιφέρεια που διαχρονικά όσο και στην παρούσα χρονική συγκυρία, έχει αδυναμία ενεργοποίησης της παραγωγικής και κοινωνικής βάσης, όμως διαθέτει ερευνητικό δυναμικό και ικανοποιητική δημόσια διοίκηση, θα πρέπει αυτή να αναλάβει τον ρόλο του εμψυχωτή και ο ερευνητικός κόσμος τον ρόλο του πρώτου εμπλεκόμενου στην παραγωγή ερευνητικού αποτελέσματος. Με δεδομένη την ανάγκη ενεργοποίησης της τετραπλής έλικας, η στρατηγική της κίνησης του ερευνητικού και παραγωγικού συστήματος είναι η ενεργοποίηση των δύο τουλάχιστον από τα τέσσερα πτερύγια της έλικας.
- Χρηματοδότηση ερευνητικών έργων προϊόντικού προσανατολισμού με πόρους της ΠΒΑ για να ξεκινήσει η ερευνητική διαδικασία και να δίνει τα πρώτα αποτελέσματα ενώ ταυτόχρονα να κινητοποιείται με έμμεσο τρόπο η παραγωγική βάση.
- Χρηματοδότηση ερευνητικά ώριμων ιδιωτικών πρωτοβουλιών

2^η Φάση: Ενεργοποίηση Ιδιωτικού Τομέα

- Ενεργοποίηση ιδιωτών με συμμετοχή τους με έμμεσο ή άμεσο τρόπο σε προκηρύξεις για αξιοποίηση ή/και ενσωμάτωση ερευνητικών αποτελεσμάτων στην παραγωγική τους διαδικασία.

Σχηματικά οι φάσεις με τις οποίες εφαρμόζεται η RIS 3 της ΠΒΑ είναι η εξής:

Σχήμα 1^ο : Φάσεις Ανάπτυξης Συστήματος και ενεργειών Ε. & Α.

Στην παρούσα ενότητα γίνεται παρουσίαση και αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων που τέθηκαν στα στρατηγικά κείμενα της ris 3 και αφορά δύο διακριτά επίπεδα, το Στρατηγικό και το τακτικό Επίπεδο στον πίνακα που ακολουθεί:

Στρατηγικός Στόχος	Επίτευξη (ναι/όχι)	Τακτικό Επίπεδο
Κλαδική Στόχευση	Ναι	Προκήρυξη πιλοτικών και οριζόντιων δράσεων
Από το χωράφι στο ράφι	Ναι	Προκηρύξεις Π.Α.Α. και οριζόντιες και άλλες δράσεις
Διακλαδικές διασυνδέσεις	Όχι	Επικείμενες προσκλήσεις
Συνέργιες εμπλεκομένων	Ναι	Επιχειρ. Ανακάλυψη Έρευνα με πόρους ΠΒΑ Προσκλήσεις ΓΓΕΤ
Τοπικά Παραγωγικά συστήματα	Ναι	Έρευνα με πόρους ΠΒΑ Έρευνα με πόρους horizon & Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο 14-20

Με βάση την ανωτέρω συνοπτική παρουσίαση της στρατηγικής, η ΕΥΔ ξεκίνησε την εφαρμογή της RIS 3 μέσα από το Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο 2014-2020, ενώ επίσης η

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (ως διοικητικός μηχανισμός) υιοθέτησε την στρατηγική και ξεκίνησε την εφαρμογή της με την εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων (από ίδιους πόρους της) στην κατεύθυνση της προιοντικής έρευνας.

Στο παράρτημα παρουσιάζεται πίνακας με το αρχικό σχέδιο δράσης που εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο και την σχετική αξιολόγηση του από την εφαρμογή έως σήμερα.

Τα έργα που υλοποιήθηκαν έως σήμερα είναι:

- **Βιομηχανικό Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Εφαρμογών Μαστίχας με πόρους του Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο 2014-2020**

Η πρόταση για τη δημιουργία Κέντρου Εφαρμοσμένης Έρευνας στον κλάδο της Μαστίχας διατυπώθηκε από τους παραγωγικούς φορείς κατά την επιχειρηματική ανακάλυψη με στόχο τη δημιουργία νέων προϊόντων στο πλαίσιο έρευνας για την αξιοποίηση ολόκληρου του φάσματος των ιδιοτήτων του προϊόντος της μαστίχας. Η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ήταν η πρώτη Υπηρεσία που εξειδίκευσε και δημοσίευσε σχετική με την RIS3 πρόσκληση «Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜμΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό» (αριθμ. πρωτ. 105914/ΕΥΚΕ2978/11.10.2016) στην οποία εντάχθηκε το έργο με τίτλο «**Δράση καινοτομίας ΜμΕ για το Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο - Βιομηχανικό Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Εφαρμογών Μαστίχας**» προϋπολογισμού **1.250.000,00 €** (MIS: 5010590 – 04.10.2017), το οποίο έχει συμβασιοποιηθεί και υλοποιείται.

- **Ερευνητικά Προγράμματα Πιλ. Χαρακτήρα για Δημιουργία Νέων Καινοτ. Προϊόντων & Υπηρεσιών με πόρους του Ε.Π. Β. Αιγαίο 14-20**

Βασική προϋπόθεση για ανάπτυξη της έρευνας και την δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών αποτελεί η ύπαρξη κατάλληλης ερευνητικής υποδομής. Στο πλαίσιο των θεματικών εργαστηρίων επιχειρηματικής ανακάλυψης που πραγματοποιήθηκαν στη Περιφέρεια, διαπιστώθηκε ότι ο αγροδιατροφικός τομέας παρουσιάζει ιδιαίτερα δυναμική όσον αφορά τη δημιουργία νέων προϊόντων στους τομείς που περιλαμβάνονται στη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Διατυπώθηκαν προτάσεις έργων που μπορούν να υλοποιηθούν με μορφή πιλοτικών δράσεων, μέσω συνεργασίας πανεπιστημίων και τοπικών επιχειρήσεων. Με βάση αυτές τις προτάσεις και με στόχο τη δημιουργία των απαιτούμενων ερευνητικών υποδομών, οι οποίες θα ενισχύσουν την ανάπτυξη της έρευνας και την δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου προχώρησε στην εξειδίκευση και έκδοση σχετικής πρόσκλησης για την «Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή / και δημιουργίας ερευνητικών δομών, στους τομείς ενδιαφέροντος

της Περιφέρειας» (BA_ΕΤΠΑ_1α_45, Α/Α ΟΠΣ: 2279), με δικαιούχους ερευνητικούς φορείς, στην οποία εντάχθηκαν εννέα (9) έργα συνολικού προϋπολογισμού 4.004.111,78 €:

- ο **Ερευνητικές υποδομές για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων ελιάς και αμπέλου στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου – RIFood - Aegean: 526.750,00 €** (MIS: 5021542 - 28/06/2018)
- ο **Ερευνητική υποδομή για την επεξεργασία και αξιοποίηση υποπροϊόντων και υπολειμμάτων αγροδιατροφικού τομέα για την παραγωγή εναλλακτικών προϊόντων και ενέργειας - Aegean AgroWaste Lab: 372.000,00 €** (MIS: 5021552 - 28/06/2018)
- ο **Δημιουργία Υποδομής για την υποστήριξη της Γαλάζιας Ανάπτυξης στο Βόρειο Αιγαίο: Παρατηρητήριο Παράκτιου Περιβάλλοντος (AEGIS): 591.758,78 €** (MIS: 5021550 - 28/06/2018)
- ο **Ερευνητική Δομή «AGRICA»: Κέντρο Έρευνας και Καινοτομίας Αγροδιατροφής του Αιγαίου: 747.920,20 €** (MIS: 5021513 - 28/06/2018)
- ο **Κέντρο ολοκληρωμένης ψηφιακής διαχείρισης πολιτισμικής κληρονομιάς: 279.865,00 €** (MIS: 5021534 - 28/06/2018)
- ο **Δημιουργία υποδομών για την αξιολόγηση και ανάπτυξη ανοικτών (open source) τεχνολογιών και λογισμικών διάδρασης σε περιβάλλον εικονικής πραγματικότητας (VR): 316.800,00 €** (MIS: 5021535 - 28/06/2018)
- ο **Σχεδιασμός και κατασκευής ασφαλών έξυπνων συσκευών για τη διατήρηση της υλικής πολιτισμικής κληρονομιάς: 200.000,00 €** (MIS: 5021499 - 28/06/2018)
- ο **Εξοπλισμός Πανεπιστημιακού Εργαστηρίου Ποιότητας Υδάτων και Αέρα και εφαρμογή στις θερμές πηγές Λέσβου με σκοπό την αναβάθμιση των υπηρεσιών και την ραδιολογική προστασία εργαζομένων κι επισκεπτών: 306.218,00 €** (MIS: 5021528 - 28/06/2018)
- ο **Δημιουργία Κέντρου Αριστείας Φυσικών Προϊόντων για την ανάδειξη τοπικών προϊόντων και παραδοσιακών: 662.800,00 €** (MIS: 5021543 - 28/06/2018)
- **Δημιουργία Νέων ΜμΕ σε Τομείς Προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και Συμπληρωματικές Δραστηριότητες**

Στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου προέκυψε έντονο ενδιαφέρον για τη δημιουργία νέων και την δραστηριοποίηση των υφιστάμενων ΜμΕ που εντάσσονται, είτε λειτουργούν συμπληρωματικά με τους τομείς εξειδίκευσης της Στρατηγικής RIS3 και ειδικότερα στην παραγωγή νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών (αγροδιατροφή,

τουρισμός, εμπορία τοπικών προϊόντων κ.λπ.). Επιπλέον, η δημιουργία νέων επιχειρήσεων μπορεί να αφορά σε τομείς οι οποίοι αναδεικνύονται ως αποτέλεσμα παρεμβάσεων που έχουν υλοποιηθεί στην Περιφέρεια, όπως είναι η ιστιοπλοΐα, ο καταδυτικός τουρισμός, η θαλάσσια περιήγηση, η ανάπτυξη τεχνολογιών για την προβολή των πολιτιστικών και φυσικών πόρων της Περιφέρειας. Η ανάπτυξη της ανωτέρω δραστηριότητας μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο κρατικής ενίσχυσης.

Η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με στόχο την ταχύτερη ωρίμανση και υλοποίηση σχετικών δράσεων αποφάσισε να αξιοποιήσει την εμπειρία και την τεχνογνωσία της ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ με την συνεισφορά του ΕΠ Βορείου Αιγαίου στο Ταμείο Επιχειρηματικότητας II (ΤΕΠΙΧ II). Ειδικότερα η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου προχώρησε στην εκχώρηση πόρων ύψους **8.000.000,00 €** και αρμοδιοτήτων στην ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ για την δημιουργία του «Ταμείου Επιχειρηματικότητας II» στο πλαίσιο της δράσης **«Συμμετοχή Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Περιφερειών στο Ταμείο Επιχειρηματικότητας II - ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου»** (MIS: 5019029 – 20.12.2017).

Σκοπός της σύστασης του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης αυτών σε χρηματοδότηση. Ειδικότερα, στόχοι του Ταμείου είναι η ενίσχυση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση επενδυτικών κεφαλαίων και κεφαλαίων κίνησης, για την ίδρυση νέων καινοτόμων, εξωστρεφών και δυναμικών επιχειρήσεων, για την ανάπτυξη υφιστάμενων επιχειρήσεων μέσω του τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού τους, την ενίσχυση της εξωστρέφειά τους και την εισαγωγή καινοτομιών στην οργάνωση και λειτουργία τους, καθώς και για την ενδυνάμωση επιχειρήσεων ή άλλων οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας. Το Ταμείο δύναται να επενδύσει σε περισσότερα από ένα Χρηματοδοτικά Μέσα, στο πλαίσιο των οποίων θα παρέχονται στους τελικούς αποδέκτες δάνεια, εγγυήσεις και μικροπιστώσεις για την επίτευξη των στόχων του.

Στις 22.03.2019 το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ Α.Ε.) ανακοινώνει την έναρξη της Δράσης «Επιχειρηματική Χρηματοδότηση» του Ταμείου Επιχειρηματικότητας II (ΤΕΠΙΧ II) συνολικού κεφαλαίου χορηγήσεων 915.000.000 ευρώ.

Μέσω του συγκεκριμένου χρηματοδοτικού μέσου, παρέχονται επιχειρηματικά δάνεια με ευνοϊκό επιτόκιο, καθώς το 40% του χρηματοδοτικού κεφαλαίου διατίθενται άτοκα για τη χρηματοδότηση μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων.

- ο Δάνεια επιχειρηματικής ανάπτυξης ειδικού σκοπού (κεφάλαια κίνησης)
 - Ύψος δανείου από €10.000 έως €500.000

- Διάρκεια αποπληρωμής έως 60 μήνες, με δυνατότητα περιόδου χάριτος έως 6 μήνες
- ο Δάνεια επενδυτικού σκοπού
 - Ύψος δανείου από € 25.000 έως € 1.500.000
 - Διάρκεια αποπληρωμής από 5 έως 10 έτη, με δυνατότητα περιόδου χάριτος έως 2 έτη

Οι ΜμΕ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου μπορούν να επωφεληθούν των ανωτέρω χρηματοδοτήσεων για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών σχετικών με τους Τομείς Προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας.

Σημειώνεται ότι εν λόγω στρατηγική απόφαση για εκχώρηση πόρων του **Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο 2014-2020 στο ΤΕΠΙΧ** συναρμόζει με την στρατηγική της RIS 3 για ανάπτυξη Κεφαλαίων Σποράς για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων όπως παρουσιάζεται στον Άξονα 1 της RIS 3. Τα αποτελέσματα όσο και η ποσοτικοποίηση τους θα αναδειχθούν στο μέλλον και όταν πια θα έχουν ενταχθεί οι επιμέρους επενδύσεις.

• **«Ενίσχυση της Ίδρυσης & Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»**

Στην ίδια λογική με την ανωτέρω περιγραφόμενη δράση, η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου προχώρησε στην εκχώρηση πόρων ύψους **9.499.975 €** και αρμοδιοτήτων στην ΕΥΔ ΕΠΑνΕΚ στο πλαίσιο υλοποίησης της δράσης **«Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων»** (MIS: 2633 – 21.12.2017) η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων για τη δημιουργία νέων τουριστικών ΜμΕ επιχειρήσεων και στην υποστήριξη της λειτουργίας τους για διάστημα έως 6 μηνών από την έναρξη. Το ύψος των επιδοτήσεων κυμάνθηκε μεταξύ 25.000 και 400.000 ευρώ με χρηματοδότηση του 45% έως 50% των επιλέξιμων δαπανών.

Στο πλαίσιο της ανωτέρω δράσης εντάχθηκαν προς χρηματοδότηση εξήντα τρία (63) επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων από την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, με συνολική επιχορήγηση 9.499.974,86 €.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω στρατηγική απόφαση για εκχώρηση πόρων του **Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο 2014-2020 στο ΕΠΑΝΕΚ** συναρμόζει με την στρατηγική της RIS 3 για ανάπτυξη και στήριξη του Τουριστικού Τομέα (άξονας 2 της RIS 3) και οι επενδύσεις που τελικά θα ενισχυθούν θα καλύπτουν τόσο το εξειδικευμένο τουριστικό αντικείμενο που επιζητεί η RIS 3 όσο και την στήριξη της νέας επιχειρηματικότητας.

• **Ανάπτυξη Νέων Υπηρεσιών με την Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)**

Ενδιαφέρουσα δυναμική καταγράφεται στον τομέα ανάπτυξης υπηρεσιών μέσω αξιοποίησης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) τόσο στον τομέα της υγείας όσο και στον τουρισμό, ειδικά σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και διαδικασιών. Η δυνατότητα χρήσης νέων τεχνολογιών «επαυξημένης πραγματικότητας», αλλά και ανάπτυξης νέων εφαρμογών ΤΠΕ (δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την παροχή στοιχείων για το σύνολο των υπηρεσιών που σχετίζονται με το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας και την ανάπτυξη νέων ιδεών και τελικά νέων επιχειρήσεων, ανάπτυξη μικρών έξυπνων εφαρμογών για τουρίστες και η χρήση τους μέσω κινητών συσκευών, κλπ.) επιτρέπουν την εξειδίκευση δράσεων, παρά το γεγονός ότι η ενεργοποίησή τους προαπαιτεί την επίλυση εκκρεμοτήτων του προγραμματισμού σε εθνικό επίπεδο (εκπλήρωση σχετικής αιρεσιμότητας του ΕΣΠΑ).

Η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου προχώρησε στην εξειδίκευση και έκδοση τριών (3) προσκλήσεων που αφορούν δράσεις ΤΠΕ στους τομείς υγείας, τουρισμού και πολιτισμού, με δικαιούχους αντίστοιχους φορείς, στις οποίες εντάχθηκαν δεκαεννιά (19) έργα συνολικού προϋπολογισμού 6.629.318,00 €:

- ο **«Ενίσχυση των φορέων του τομέα της υγείας στη Περιφέρεια για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας, κυρίως στις απομακρυσμένες εσωτερικές ζώνες των μεγάλων νησιών και στο σύνολο των μικρών νησιών της Περιφέρειας» (BA_ΕΤΠΑ_2c_64, Α/Α ΟΠΣ: 2603)**
 - ο Επέκταση του Εθνικού Δικτύου Τηλεϊατρικής (ΕΔΙΤ) – Τμήμα 2ης ΥΠΕ σε νησιά της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με έμφαση στην άρση της υγειονομικής απομόνωσης των μικρών νησιών: 499.750,00 € (MIS: 5030713 - 02/08/2018)
- ο **«Εφαρμογή των Νέων Τεχνολογιών στην καταγραφή και την ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας (ΟΧΕ)» (BA_ΕΤΠΑ_2c_65, Α/Α ΟΠΣ: 2604)**
 - ο Ψηφιακή ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων Λήμνου - Δημιουργία Τουριστικών & πολιτιστικών διαδρομών: 306.990,00 € (MIS: 5030398 - 07/03/2019)
 - ο Τρισδιάστατη προβολή Κάστρου Μυρινάς: 347.440,00 € (MIS: 5030395 - 08/03/2019)
 - ο Δημιουργία-λειτουργία «Ψηφιακών εφαρμογών προβολής των γεωμνημείων της Λήμνου: 396.428,00 € (MIS: 5031827 - 13/03/2019)
 - ο Ψηφιακές διαδρομές Ιστορικού Τουρισμού στη Λήμνο (Anzac digital Tourism scenarios): 249.860,00 € (MIS: 5032512 - 14/03/2019)

- ο Αξιοποίηση σύγχρονων ψηφιακών εφαρμογών και της εικονικής πραγματικότητας για την ανάδειξη της Λημνίας Γης και την προώθηση του θρησκευτικού τουρισμού στην Λήμνο: 409.960,00 € (MIS: 5030616 - 15/03/2019)
- ο **«Ενίσχυση των φορέων πολιτισμού της Περιφέρειας, για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας (BA_ΕΤΠΑ_2c_66, Α/Α ΟΠΣ: 2606)**
 - ο Ψηφιακές Πολιτιστικές και Τουριστικές Διαδρομές στη Χίο: Η Περίπτωση του Κάμπου: 182.900,00 € (MIS: 5032637 - 19/04/2019)
 - ο Καταγραφή, Διάσωση και Ανάδειξη της Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομίας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με τη Χρήση Αναδυομένων Τεχνολογιών και Καινοτόμων Εφαρμογών ΤΠΕ: 758.490,00 € (MIS: 5030500 - 19/04/2019)
 - ο Σύστημα Augmented και Virtual Reality για τις Βίγλες της Χίου: 288.920,00 € (MIS: 5032636 - 19/04/2019)
 - ο Καινοτόμες δράσεις ψηφιακής προβολής του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου: 321.480,00 € (MIS: 5031788 - 19/04/2019)
 - ο Δημιουργία-λειτουργία Ψηφιακών εφαρμογών προβολής των γεωμνημείων του Γεωπάρκου Λέσβου – Παγκόσμιου Γεωπάρκου UNESCO: 441.600,00 € (MIS: 5031695 - 19/04/2019)
 - ο Ψηφιακή Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χωρών Λέσβου – Δημιουργία Τουριστικών και Πολιτιστικών Διάδρομων – Δημιουργία Κέντρου Πληροφόρησης: 383.700,00 € (MIS: 5030389 - 19/04/2019)
 - ο Ανάδειξη και Προβολή Μουσείων και Μνημείων Χίου Μέσω Διαδραστικών Ψηφιακών Εφαρμογών και Υπηρεσιών: 540.000,00 € (MIS: 5030354 - 19/04/2019)
 - ο Πολιτιστικός και Εκπαιδευτικός Κόμβος Σάμου: 195.300,00 € (MIS: 5032698 - 19/04/2019)
 - ο Ολοκληρωμένη δράση προβολής και ανάδειξης του Τουριστικού και Πολιτιστικού πλούτου της Λέσβου με χρήση καινοτόμων εφαρμογών Πληροφορικής: 358.360,00 € (MIS: 5029964 - 19/04/2019)
 - ο Εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας για την προβολή του πολιτιστικού πλούτου της Σάμου: ανακαλύπτοντας εικόνες και γεύσεις του νησιού: 330.000,00 € (MIS: 5032688 - 19/04/2019)

- ο Διαχείριση και Προβολή των Λαογραφικών Μουσείων της Σάμου, με χρήση σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών: 333.560,00 € (MIS: 5032678 - 19/04/2019)
- ο Ψηφιακές Διαδρομές Σαμιακού Οίνου: Το κρασί σαν μέσο προβολής και προώθησης του πολιτιστικού αποθέματος της Σάμου: 284.580,00 € (MIS: 5032640 - 19/04/2019)

3. Δομή του Συστήματος Καινοτομίας και Διακυβέρνησης

Η υλοποίηση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου απαιτεί την οργάνωση ενός Συστήματος Διακυβέρνησης που αποτελεί βασικό στοιχείο της, με τρόπο προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης Περιφέρειας. Αυτό είναι λογικό καθώς υφίσταται διαφορετικές ταχύτητες, πρόθεση συμμετοχής και εν τέλει ικανότητες μεταξύ των περιφερειακών συμμετόχων, των στόχων κάθε περιφερειακής RIS3, των μέσων πολιτικής που προβλέπεται να εφαρμόζονται και τέλος του βαθμού ωριμότητας του εκάστοτε περιφερειακού συστήματος καινοτομίας. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχει προχωρήσει ικανοποιητικά στην διαμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης τόσο στο επίπεδο του αρχικού σχεδιασμού, όσο και στο επίπεδο της εφαρμογής της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι παρά τα φιλότιμα βήματα της ανάπτυξης ενός συστήματος διακυβέρνησης, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου δεν έκανε θαρραλέα και ώριμα βήματα για την ανάπτυξη αυτού του συστήματος δεδομένου ότι:

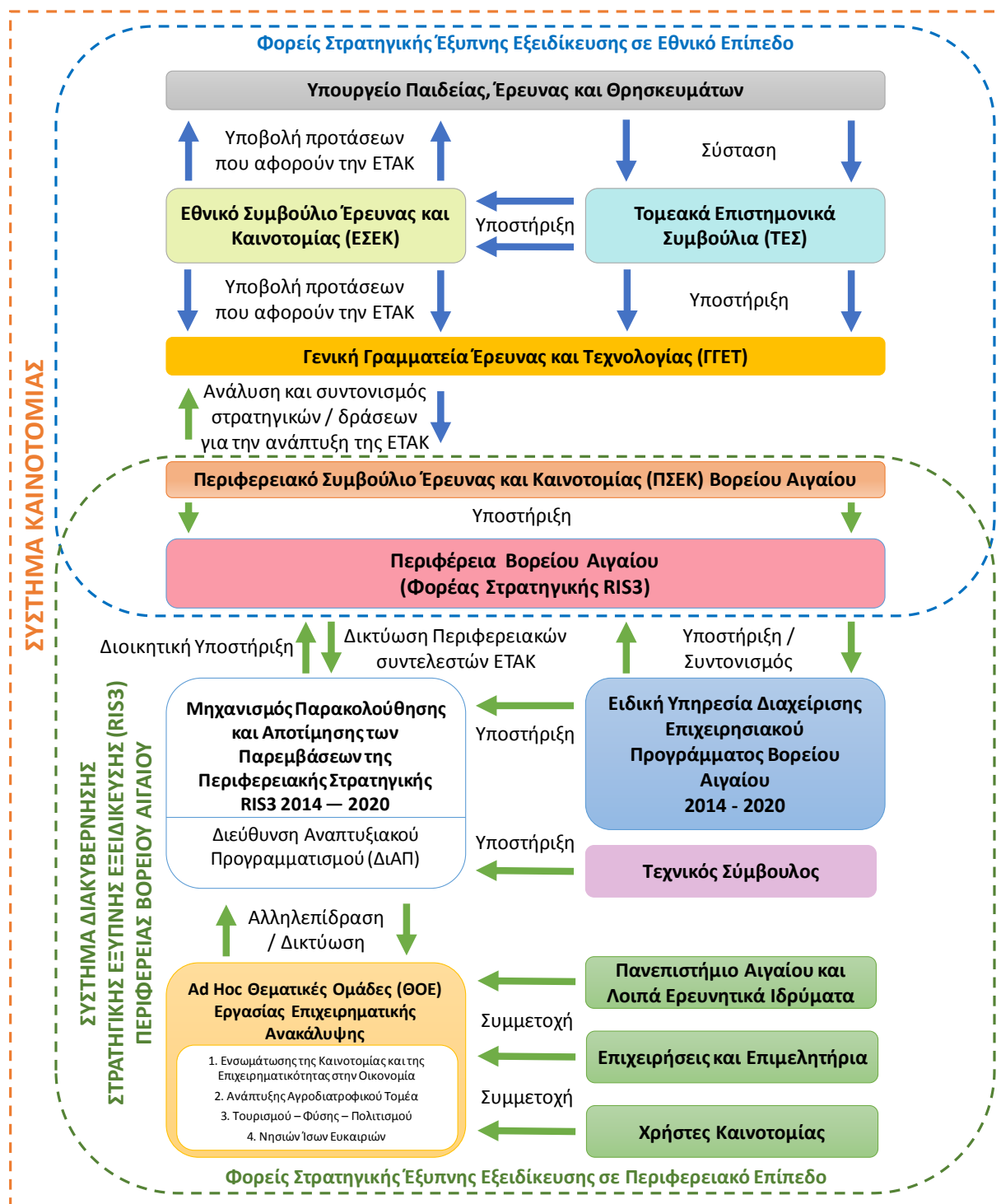
- έχει ελάχιστη εμπειρία έως σήμερα ενώ έχει κατατάξει σε χαμηλό βαθμό προτεραιότητας τα θέματα της καινοτομίας, έρευνας και επιχειρηματικότητας, που η Π.Π. 2014-2020 τα έβαλε υψηλά στην αναπτυξιακή ατζέντα της χώρας και των περιφερειών.
- η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ανέπτυξε ένα δυναμικό ρόλο στον τομέα αυτό τόσο λόγω της έλλειψης αντίστοιχου περιφερειακού μηχανισμού, όσο και εξαιτίας του γεγονότος ότι η Ε & Α αποτέλεσε αιρεσιμότητα που έπρεπε να αρθεί ώστε να ενεργοποιηθεί ο άξονας 1.

Στο διαμορφωμένο λοιπόν έως σήμερα σύστημα διακυβέρνησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου συμμετέχουν το Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) Βορείου Αιγαίου, οι ad hoc Θεματικές Ομάδες Εργασίας (ΘΟΕ) Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και ο Φορέας Παρακολούθησης της Περιφερειακής Στρατηγικής RIS3 2014 – 2020. Στο **σύστημα διακυβέρνησης** συμμετέχουν ως οργανισμοί η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΥΔ ΕΠ) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 – 2020, ενώ δύνανται να συνδράμουν σε ειδικούς επικουρικούς ρόλους η πανεπιστημιακή κοινότητα, φορείς έρευνας και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας και εμμέσως επιμελητήρια και επιχειρήσεις (οι χρήστες της καινοτομίας).

Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αλληλεπίδραση των συμμετόχων του συστήματος διακυβέρνησης Έξυπνης Εξειδίκευσης στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καθώς και η συνεργασία / συντονισμός με τους φορείς στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης εθνικού επιπέδου μέσω του ΠΣΕΚ Βορείου Αιγαίου.

Σχήμα2ο: Δομή του Συστήματος Καινοτομίας και Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Ως Φορέας Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, είναι τα όργανα διοίκησης της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, δηλαδή ο Περιφερειάρχης και το Περιφερειακό Συμβούλιο, που αποτελούν τους φορείς χάραξης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) καθώς είναι αρμόδια για την χάραξη πολιτικής για την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία (ΕΤΑΚ) στην Περιφέρεια, και την λήψη και επικύρωση αποφάσεων στους τομείς αυτούς.

Τα παραπάνω όργανα συνεπικουρούνται στο έργο τους από το συμβουλευτικό όργανο που είναι το Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) Βορείου Αιγαίου.

Κρίσιμο ρόλο στο σύστημα διακυβέρνησης ασκεί για το έτος αναφοράς και έως την σύσταση της ΔΙΑΠ. Στο ενδιάμεσο έχει φτιαχτεί Ομάδα Έργου για την Ανάπτυξη & Παρακολούθηση της Περιφερειακής Στρατηγικής RIS3 2014 — 2020 της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου. Αντικείμενο της ομάδας αποτελεί η ενδυνάμωση των εμπλεκομένων στα ζητήματα RIS3 με κυρίαρχη επιδίωξη την πρόοδο των εργασιών και τον προγραμματισμό των ενεργειών και των δράσεων **της Περιφερειακής Στρατηγικής RIS3 2014 — 2020 της Π.Β.Α. για το τρέχον έτος 2019 και το πρώτο εξάμηνο του 2020.**

Συγκεκριμένα οι δύο βασικοί στόχοι είναι:

1. ο προσδιορισμός και η υλοποίηση ειδικών ενεργειών για το έτος 2019 ώστε να προετοιμαστεί ο Μηχανισμός Παρακολούθησης (δηλαδή η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης της ΠΒΑ) μέχρι να στελεχωθεί/ λειτουργήσει δυναμικά στο δεύτερο εξάμηνο του έτους 2020. Η εν λόγω δυναμική ομάδα έργου θα αποτελέσει την πρώτη φάση προετοιμασίας και την **θερμοκοιτίδα** για την σταδιακή εξέλιξη της Δι.Α.Π. ως επίσημου Φορέα Παρακολούθησης της RIS3 για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.
2. η δικτύωση και οι συνεργασίες με φορείς, επιχειρήσεις, ομάδες, forum που δραστηριοποιούνται στην καινοτομία σε περιφερειακό και ευρύτερο επίπεδο, αλλά και διασύνδεση με άλλα εθνικά/ευρωπαϊκά δίκτυα.

Για το έτος εφαρμογής η ΕΥΔ έχει συντάξει συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης και το υλοποιεί με μεγάλη συνέπεια. Οι ενέργειες που ανέλαβε η ΕΥΔ για να προχωρήσει αποτελεσματικά την στρατηγική καινοτομίας είναι η εξής:

1. υλοποίηση των ενταγμένων δράσεων που έχει στο πρόγραμμα της ώστε η πρώτη φάση της πολιτικής καινοτομίας που εφαρμόστηκε να αποδώσει αποτελέσματα (δηλαδή η δημιουργία φορέων/εργαστηρίων που θα εκτελούν έρευνα προσανατολισμένη στην RIS).

2. δημιουργία φορέα στήριξης και παρακολούθησης της RIS ως κυρίαρχου πυλώνα διακυβέρνησης της RIS (δημοσιεύτηκε πρόσκληση)
3. δημιουργία ομάδας προετοιμασίας του μηχανισμού παρακολούθησης της RIS (ΕΥΔ, ΔιαΠ) και σταδιακή ανάπτυξη της διαδικασίας παρακολούθησης της πολιτικής (υλοποιείται)
4. πρόσληψη Τεχνικών Συμβούλων με αρμοδιότητες (υλοποιείται):
 - a. χαρτογράφηση του οικοσυστήματος E & A.
 - b. σύνταξη business plan για τον φορέα Παρακολούθησης της RIS και υποβολή πρότασης στο Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο.
 - c. υποστήριξη της ομάδας προετοιμασίας / έργου της RIS για το παρόν έτος
 - d. συγκέντρωση των δράσεων E & A και εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής RIS
 - e. διοργάνωση 5 ενεργειών επιχειρηματικής ανακάλυψης
 - f. προετοιμασία προσκλήσεων, διαβούλευση τους με την ΕΥΚΕ και προκήρυξη τους
5. ενεργοποίηση δίαυλου επικοινωνίας με το JRC για ενεργότερη υποστήριξη των οργάνων της Ε.Ε. στα θέματα αυτά, μια προσπάθεια που ελπίζουμε να φέρει θετικά και άμεσα αποτελέσματα.

Η σχέση και η αλληλεπίδραση της παρούσας ενδιάμεσης διοικητικής πρωτοβουλίας με το υφιστάμενο οικοσύστημα παρουσιάζεται σχηματικά σε εικόνα από σχετική συνεδρίαση της Ομάδας.

4. Επενδυτικοί πόροι Στρατηγικής

Η στρατηγική για την καινοτομία και την έρευνα καθώς και οι δράσεις επιχειρηματικότητας που συνδέονται με άμεσο τρόπο με τα προηγούμενα, αποτελούν ένα αναπτυξιακά εξειδικευμένο πλαίσιο που δέχεται χρηματοδοτήσεις από πολλές πηγές και φυσικά από ίδιους πόρους. Έτσι λοιπόν στην παρούσα ενότητα επιχειρείται να συγκεντρωθούν οι πηγές χρηματοδότησης της περιφερειακής στρατηγικής RIS 3 από όπου και αν προέρχονται, αρκεί να υπηρετούν την διαμορφωμένη στρατηγική που παρουσιάστηκε ανωτέρω.

Εκτός λοιπόν από τα σχεδιαζόμενα και τρέχοντα έργα της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, υλοποιούνται παράλληλα εβδομήντα μια (71) ερευνητικές δράσεις και καινοτόμα έργα, συνολικού προϋπολογισμού 23.958.647 €, που λειτουργούν συμπληρωματικά και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής (RIS3) προωθώντας την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία στην επιχειρηματικότητα, τον αγροδιατροφικό τομέα, τον τουρισμό, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τον πολιτισμό. Ειδικότερα:

- Στο πλαίσιο του Έβδομου Προγράμματος Πλαισίου για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη (7ο ΠΠ) και του Προγράμματος «Ορίζοντας 2020», το Πανεπιστήμιο Αιγαίου συμμετέχει στην υλοποίηση είκοσι εννέα (29) ερευνητικών προγραμμάτων και δράσεων με προϋπολογισμό 5.770.010 € (αφορά τις δράσεις του Πανεπιστημίου Αιγαίου).
- Η ΔΙΑΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων που υπέγραψε με Πανεπιστημιακούς Φορείς, υλοποίησε δεκατρία (13) ερευνητικά και καινοτόμα έργα συνολικού προϋπολογισμού 2.364.213 €. Οι δράσεις χρηματοδοτήθηκαν από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων – ΣΑΕΠ 588 (2 δράσεις 520.800 €), πόρους της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου – ΚΑΕ (3 δράσεις 75.920 €), Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (7 δράσεις 1.539.893 €) και το ΕΠΑνΕΚ 2014 – 2020 (1 δράση - 227.600 €).
- Σε σχέση με τα έργα του Προγράμματος Ερευνώ - Δημιουργώ – Καινοτομώ (ΕΠΑνΕΚ 2014 - 2020), έχουν ενταχθεί εννέα (9) έργα συνολικού προϋπολογισμού 7.300.641€
- Σε σχέση με τα έργα που έχουν υποβληθεί και βρίσκονται σε διαδικασία αξιολόγησης από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια έχουν υποβληθεί δεκαπέντε (15) προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 725.000 €, που αφορούν κυρίως τη φυτική και ζωική παραγωγή, τη μεταποίηση, τη γεωργία και την οικονομική ανάπτυξη και βιοτεχνολογία.
- Φορείς από την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου συμμετέχουν σε δεκατέσσερις (14) δράσεις που αφορούν την ανάπτυξη δραστηριοτήτων Έρευνας και Καινοτομίας στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας - Κύπρου 2014 - 2020 (Interreg V-A Greece-Cyprus) συνολικού προϋπολογισμού 6.641.396 € (αφορά μόνο τον προϋπολογισμό των φορέων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου).

- Τέλος το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (ΠΤΑ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου συμμετείχε στην υλοποίηση έξι (6) δράσεων στον τομέα έρευνας και καινοτομίας συνολικού προϋπολογισμού 1.157.387 € (αφορά μόνο τον προϋπολογισμό του ΠΤΑ). Τρέχουσες Δράσεις (συμμετοχή ως εταίρος):
 - ο PHAROS 4MPA's: Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές, εστίαση στις Ιχθυοκαλλιέργειες (Εταίρος)Ολοκληρωμένες Δράσεις (συμμετοχή ως εταίρος):
 - ο AGRISLES: Μέθοδοι καινοτόμου αγροτικής καλλιέργειας
 - ο ERMIS: Τοπικά συστήματα καινοτομίας
 - ο FARRIN: Δράσεις υπεύθυνης καινοτομίας
 - ο FRORCLIMADAPT: Προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής
 - ο ΕΝΕΡΓΕΙΝ: Ενεργειακές επεμβάσεις σε κτίριαΣημειώνεται ότι το ΠΤΑ συμμετέχει και στην υλοποίηση των δράσεων του Interreg V-A Greece-Cyprus:
 - ο ΑΙΓΙΣ: Έργο Πολιτικής Προστασίας , στο οποίο το Ταμείο είναι Επικεφαλής Εταίρος
 - ο ΑΓΡΟΤΑΥΤΟΤΗΤΑ: Έργο ανάδειξης των τοπικών προϊόντων του Β. Αιγαίου, όπου το Ταμείο είναι απλός Εταίρος, ενώ Επικεφαλής είναι η Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης- Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά τα ανωτέρω έργα ανά χρηματοδοτικό μέσο και παρουσιάζεται η συμβολή τους στους Άξονες Προτεραιότητας

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά τα ανωτέρω έργα ανά χρηματοδοτικό μέσο και παρουσιάζεται η συμβολή τους στους Άξονες Προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Πίνακας 1: Ερευνητικές Δράσεις και Καινοτόμα Έργα που Λειτουργούν Συμπληρωματικά και Συμβάλλουν στην Επίτευξη των Στόχων της Στρατηγικής (RIS3)

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
I.	Έβδομο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη (7ο ΠΠ) και "Ορίζοντας 2020"				5.770.010 €				
1	Status and Trends of European Pollinators- STEP	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Γεωγραφίας	1/2/2010	31/1/2015	26.720 €				
2	Visions Of LAND use Transitions in Europe-VOLANTE	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Γεωγραφίας	1/1/2012	31/12/2015	305.667 €				
3	Policy-oriented marine Environmental Research in the Southern EUropean Seas-PERSEUS	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών	1/1/2012	31/12/2015	305.667 €				
4	Towards COast to COast NETworks of marine protected areas (from the shore to the high and deep sea), couples with sea-based wind energy potential.- COCONET	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών	1/2/2012	31/1/2016	106.667 €				
5	Secure idenTity acrOss boRders linKed 2.0- STORK 2.0	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	1/4/2012	30/9/2015	466.355 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
6	Ports Observatory for Performance Indicator Analysis - PORTOPIA	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών	1/9/2013	31/8/2017	313.600 €				
7	Sustainable futures for Europe's heritage in cultural landscapes. Tools for understanding, managing and protecting landscape functions and values HERCULES	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Γεωγραφίας	1/12/2013	30/11/2016	160.696 €				
8	EU Community	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων	1/10/2013	30/9/2016	362.720 €				
9	Securing the Conservation of biodiversity across Administrative Levels and spatial, temporal, and Ecological Scales SCALES	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Τμήμα Περιβάλλοντος	1/5/2009	31/7/2015	396.800 €				
10	Shared Standards for Open Data and Public Sector Information-Share-PSI 2.0	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών Επικοινωνιακών Συστημάτων	1/2/2014	30/7/2016	20.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

A/A	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
11	Business Models for Enhancing Funding and Enabling Financing of Infrastructure in Transport - BENEFIT	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών	1/12/2014	31/8/2016	213.894 €				
12	Network of summer academies for the improvement of entrepreneurship in innovative sectors CREA	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	1/1/2015	30/4/2017	146.563 €				
13	Protection Measures for Merchant Ships PROMERC	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών	24/2/2014	23/2/2016	224.752 €				
14	Web Information Quality Evaluation Initiative- WIQ-EI	Πανεπιστήμιο Αιγαίου	11/5/2011	10/6/2015	58.800 €				
15	Semantic EO Data Web Alert and Retrieval Framework- SEO-DWARF	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών	1/1/2016	31/12/2019	162.000 €				
16	Towards the establishment of Marine Protected Area Networks in the Eastern Mediterranean PROTOMEDEA	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών	1/1/2016	30/4/2019	118.957 €				
17	Social Entrepreneurship in Structurally Weak Rural Regions: Analysing Innovative	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Κοινωνιολογίας	1/12/2016	30/11/2020	242.387 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

A/A	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
	Troubleshooters in Action-RURACTION								
18	Global Model and Observatory for International Responsible Research and Innovation Coordination-RESPONSIBILITY	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων	1/2/2013	31/1/2016	38.640 €				
19	Multisource Big Data Fusion Driven Proactivity for Intelligent Mobility OPTIMUM	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών	1/6/2015	31/8/2018	354.125 €				
20	Maas - End-to-End Approach for Mobility-as-a-Service tools, business models, enabling framework and evidence for European seamless mobility	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών	1/6/2017	30/5/2020	255.813 €				
21	RESPOND: Multilevel Governance of Mass Migration in Europe and Beyond — RESPOND'	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Γεωγραφίας	1/12/2017	30/11/2020	189.600 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

A/A	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
22	SCIREA:Science4Refugees in Aegean Archipelago	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών	5/1/2018	31/1/2020	95.188 €				
23	Bridge for Researchers in Danger Going to Europe - Step II' — 'BRIDGE II'	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών	29/10/2018	28/10/2020	18.250 €				
24	Advancing Alternative Migration Governance' — 'ADMIGOV'	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	1/2/2019	31/1/2023	235.413 €				
25	Renewable Energy for self-sustainable island Communities' — 'REACT'	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Τμήμα Περιβάλλοντος	1/1/2019	31/12/2022	375.000 €				
26	Transformation of Greek e-Gov Services to eIDAS cross-border Services	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	16/1/2017	30/4/2018	131.074 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
27	LEPS (Leveraging eID in the Private Sector)	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	1/9/2017	30/11/2018	173.340 €				
28	"eIB (eIDAS-enabled i-Banking)"	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	4/4/2019	3/4/2021	188.855 €				
29	The Once Only Principle Project TOOP	Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	16/1/2017	30/6/2019	82.469 €				
II.	Προγραμματικές Συμβάσεις ΔιαΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με Πανεπιστήμια - ΠΔΕ (ΣΑΕΠ 588)				520.800 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
30	Ορθόπερα (Πειραματική εφαρμογή περιβαλλοντικά φιλικών μεθόδων αντιμετώπισης ορθόπερων, Πειραματική ανάπτυξη και εφαρμογή οικο-καινοτόμου ερευνητικού προγράμματος για την προστασία οικοτόπων κοινοτικής σημασίας από ορθόπερα και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην Προστατευόμενη Περιοχή NATURA GR4110002)	Δήμος Αγίου Ευστρατίου και Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	-	-	496.000 €				
31	Διατροφικός Τομέας - Παραδοσιακά Προϊόντα Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου - Πιστοποίηση Μελίπαστου	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Γεωργος Παπαδούλης	-	-	24.800 €				
III.	Προγραμματικές Συμβάσεις ΔΙΑΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με Πανεπιστήμια - Πόροι ΠΒΑ (ΚΑΕ)				75.920 €				
32	Παρακολούθηση τοξικών ή / και δυνητικά τοξικών μικροφυκών στον κόλπο Καλλονής Λέσβου	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	11/8/2016	11/8/2018	10.920 €				
33	Φυτοχημική Ανάλυση της Βιοποικιλότητας	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	13/2/2017	13/2/2019	30.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
34	Εκτίμηση Υδρομετεωρολογικών Κινδύνων Π.Ε. Λέσβου	Δήμος Λέσβου και Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	12/6/2017	12/6/2019	35.000 €				
IV.	Προγραμματικές Συμβάσεις ΔΙΑΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με Πανεπιστήμια - Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Επενδύσεις)				1.539.893 €				
35	Παλαιολιθική - Περιβαλλοντική Ερευνά Βορείου Αιγαίου	Πανεπιστήμιο Κρήτης	2/11/2017	2/11/2022	255.060 €				
36	Εκτίμηση υδρομετεωρολογικών κινδύνων σε περιοχές με ιδιόμορφο Γεωπεριβαλλοντικό καθεστώς και Πολιτιστικό Ενδιαφέρον. Η περίπτωση του Ηραίου Σάμου	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	13/6/2018	13/6/2019	73.160 €				
37	Εξειδικευμένη ερευνά προώθησης ελαιόλαδου και προϊόντων ελιάς Βορείου Αιγαίου μέσω ανάδειξης του βιοδραστικού περιεχομένου και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ποιότητας	Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	2/2/2018	2/2/2021	605.120 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
38	Έρευνα για την Αξιοποίηση των Μελισσοκομικών Προϊόντων και των Υποπροϊόντων της Οινοποίησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	-	-	53.000 €				
39	Αξιολόγηση - ανάδειξη και κατοχύρωση τριών προϊόντων του πρωτογενούς τομέα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Πανεπιστήμιο Αιγαίου	-	-	179.833 €				
40	Ανίχνευση και καταπολέμηση του παθογόνου xylella fastidiosa. Δράσεις σε Λέσβο και Χίο	Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου	-	-	127.720 €				
41	Ανάδειξη Λεσβιακού Προβάτου	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	-	-	246.000 €				
V.	Προγραμματικές Συμβάσεις ΔιΑΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με Πανεπιστήμια - ΕΠΑνΕΚ 2014 - 2020				227.600 €				
42	Ενεργειακή Αναβάθμιση Τεσσάρων (4) Δημοτικών Κτίριων στον Οικισμό του Αγίου Ευστράτιου στο Πλαίσιο του Έργου «Πράσινο Νησί» (ΕΠΑνΕΚ 2014 - 2020)	Δήμος Αγίου Ευστράτιου και Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ)	13/12/2018	13/9/2021	227.600 €				
VI.	Πρόγραμμα Ερευνών, Δημιουργώ, Καινοτομώ - ΕΠΑνΕΚ 2014 - 2020				7.300.641 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
43	Ενίσχυση της καλλιέργειας μαστιχόδεντρων με μοχλό τη χρήση καινοτόμων μοριακών μεθόδων	Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου, MEDITERRA ΑΒΕΣΕ, ΕΚΕΤΑ, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας ΑΠΘ, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	31/7/2018	30/7/2021	1.000.000 €				
44	Στα ίχνη των περιηγητών	Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αθηνών	6/9/2018	5/9/2021	752.875 €				
45	Σύστημα περιβαλλοντικής παρακολούθησης των Ελληνικών θαλασσών με τη χρήση δορυφορικών τηλεπισκοπικών δεδομένων και in-situ μετρήσεων	Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αθηνών, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου, Ειδικός Λογαριασμός ΤΕΙ Κρήτης, Π Τσουγκριάνης και ΣΙΑ ΕΕ, COMITECH ΑΕ	25/7/2018	24/7/2021	667.790 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
46	Βελτιστοποίηση υπηρεσιών μεταφοράς στον τουρισμό με τεχνικές ευφυών συστημάτων	Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας ΑΠΘ, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου, ΜΟΝVIN ΙΚΕ, ΣΕΜΗΤΡΟΝ Ηλεκτρονικές και Ηλεκτρικές Κατασκευές ΑΕ	17/10/2018	16/10/2021	905.000 €				
47	Καινοτόμα Πολυ-λειτουργικά Κονιάματα και Ενέματα Αποκατάστασης Μνημείων με Ικανότητα Ανίχνευσης και Επούλωσης των Βλαβών	ΤΙΤΑΝ ΑΕ, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου, Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστήμων Δημόκριτος	31/7/2018	30/7/2021	845.165 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
48	Συνδρομητική πλατφόρμα ανάλυσης μεγάλου αριθμού διαδικτυακών αναφορών, εύρεσης insights και επιχειρηματικών ευκαιριών σε πολυγλωσσικό περιβάλλον	ΠΑΛΟ Ψηφιακές Τεχνολογίες ΕΠΕ, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου	4/6/2018	3/6/2021	929.673 €				
49	«ΑΦΗΓΗΣΗ: Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και επιμέλειας ψηφιακού περιεχομένου και παραγωγής προσωποποιημένων ατομικών και συνεργατικών αφηγήσεων»	Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου, Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστήμων Δημόκριτος, Αιγαίου Solutions AE	4/6/2018	3/6/2021	487.295 €				
50	Σύστημα επιτήρησης θαλασσιών περιοχών με τη χρήση Συστημάτων μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών {ΣμηΕΑ ή Unmanned Aircraft Systems (UAS)} για την αποφυγή και πρόληψη της πειρατείας σε εμπορικά πλοία	Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου, AS PROTE MARITIME LTD	18/7/2018	17/7/2021	850.028 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
51	Ανάδειξη και Υλικοτεχνική Τεκμηρίωση της Ελληνικής Ναυπηγικής Παράδοσης και Ναυτικής Ιστορίας – Οι Ναυμαχίες Ναυαρίνου και Σαλαμίνος	Ίδρυμα Τεχνολογίας Έρευνας, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας ΕΜΠ, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου, Green Maritime Technology - IKE	18/7/2018	17/1/2021	862.816 €				
VII.	Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας - Κύπρου 2014 - 2020 (Interreg V-A Greece-Cyprus)				6.641.396 €				
52	ΑΥΤΟΝΟΜΩ - Αυτόνομα ευφυή κτίρια μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας σε διασύνδεση με βιώσιμα συστήματα μεταφορών	Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων Κύπρου, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Δ/νση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας, Δήμος Χίου, Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου	1/6/2018	31/5/2021	806.370 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
53	STRATENERGY - Στρατηγική Διασυνοριακή Συνεργασία & Κεφαλαιοποίηση Κοινής Προσέγγισης για την Εξοικονόμηση Ενέργειας στα Δημόσια Κτίρια	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού Κύπρου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Λευκωσίας, Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας, Περιφέρεια Κρήτης, Δήμος Θήρας, Δήμος Σάμου, Δήμος Κω, Ένωση Περιφερειών Ελλάδας	1/7/2017	31/12/2019	410.148 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
54	ΑνΔικαΤ - Καταδυτικές Διαδρομές σε Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου - Ανάπτυξη Δικτύου Καταδυτικού Τουρισμού	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου -ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε. Ν. Αιγαίου, Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, Δήμος Σάμου, Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος - Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ωκεανογραφικό Κέντρο, Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Περιφέρειας Λεμεσού ΛΤΔ, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων - Τμήμα Αρχαιοτήτων	1/3/2018	1/3/2021	387.258 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
55	DigiArc - Ψηφιακό Τόξο Πολιτισμού Ελλάδος-Κύπρου: Διάσωση και ανάδειξη της μεσαιωνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στη νησιωτική περιοχή του Αιγαίου και της Κύπρου	Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης Κύπρου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας, Εφορία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου, Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου	1/9/2017	31/8/2020	777.160 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
56	ΘΑΛ- ΧΩΡ - Διασυνοριακή Συνεργασία για Εφαρμογή Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού	Υφυπουργείο Ναυτιλίας, Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, Υπουργείο Εσωτερικών, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ωκεανογραφικό Κέντρο Πανεπιστήμιου Κύπρου, Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου	1/7/2018	30/6/2021	450.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
57	ΝΑΥΣ - Αξιοποίηση Ναυτιλιακών Πληροφοριών στη Διαλειτουργικότητα Εφοδιαστικών Αλυσίδων Προμηθευτικής και Εξυπηρέτησης της Κρουαζιέρας	Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Κυπριακό Εμπορική και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, Ινστιτούτο Θαλάσσιων Υποθέσεων Ανατολικής Μεσογείου	1/6/2018	30/11/2020	120.000 €				
58	ΟΞΥΓΟΝΟ - Προμήθεια και εγκατάσταση μονάδων παραγωγής οξυγόνου ιατρικής χρήσεως σε νοσοκομεία νήσων Αιγαίου ΚΑΙ Κύπρου	Β' Υγειονομική Περιφέρεια Πειραιώς και Νήσων Αιγαίου, Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας - Υπουργείο Υγείας	1/11/2017	30/4/2019	1.415.931 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
59	ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ - Ανάδειξη Πολιτιστικής Κληρονομιάς ως μέσο Τοπικής Ανάπτυξης	Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού - Γενική Δ/νση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς - Εφορεία Αρχαιοτήτων Λέσβου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Λευκωσίας	1/12/2016	31/5/2019	850.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
60	GEO-IN - Γεωτουρισμός στα νησιωτικά γεωπάρκα	Αναπτυξιακό Κέντρο Ορεινού Μυλοποτάμου - Μαλεβυζίου Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α., Δήμος Σητείας, Πανεπιστήμιο Κρήτης - Ειδικός Λογαριασμός, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Κοινοτήτων Περιοχής Τροόδους ΛΤΔ, Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος - Τμήμα Δασών	1/11/2017	31/10/2019	200.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
61	ERMIS-F - Διαδικτυακή Υπηρεσία Περιβαλλοντικών Κινδύνων – Πλημμύρες	Ινστιτούτο Κύπρου, Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχίας Λάρνακας και Αμμοχώστου ΛΤΔ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου-Δ/ση Υδάτων Β. Αιγαίου, Πολυτεχνείο Κρήτης, Δήμος Χανίων	1/1/2018	30/6/2020	322.558 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
62	Go_Brand - Δράσεις προώθησης, υποστήριξης και ενίσχυσης του brand name των επιλέξιμων προϊόντων ή / και υπηρεσιών της Ελλάδος και της Κύπρου στην διασυνοριακή περιοχή	Κυπριακό Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο, Επιμελητήριο Λασιθίου, Δωδεκανησιακή Εταιρεία Ανάπτυξης και Προόδου, Εταιρεία Ανάπτυξης & Προόδου Κυκλάδων - Α.Μ.Κ.Ε. Επιμελητηρίου Κυκλάδων, Επιμελητήριο Χίου, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας	21/4/2017	30/4/2020	101.500 €				
63	Smart Cities - Ανάπτυξη εφαρμογών έξυπνης πόλης σε Δήμους της Κύπρου, της Κρήτης και του Βορείου Αιγαίου	Δήμος Πάφου, Δήμος Χανίων, Δήμος Λέσβου	9/5/2017	31/10/2019	145.600 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
64	ΑΓΡΟ-ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ - Ταυτοποίηση αυθεντικότητας και ενίσχυση ανταγωνιστικότητας τοπικών παραδοσιακών προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα	Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Ειδικός Λογαριασμός Έρευνας, Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης - Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Βιοεπιστημών, Γενικό Χημείο του Κράτους, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου	15/10/2017	15/10/2019	654.870 €				
65	ΑΙΓΙΣ - Ανάπτυξη Διασυννοριακού Ολοκληρωμένου Καινοτόμου Ευφυούς Συστήματος Διαχείρισης Πόρων, Λήψης Αποφάσεων και Εκπαίδευσης στην Αντιμετώπιση Φυσικών και Τεχνολογικών Καταστροφών και Ανθρωπογενών και Κοινωνικών Κρίσεων	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχιών Λάρνακας και Αμμοχώστου ΛΤΔ, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου	1/4/2017	30/6/2020	326.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
VIII.	Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας με τη Συμμετοχή του ΠΤΑ Βορείου Αιγαίου					1.157.387 €			
66	AGRISLES: Μέθοδοι καινοτόμου αγροτικής καλλιέργειας (INTERREG IVB - MED)	Περιφέρεια Κορσικής, Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, Περιφέρεια Θεσσαλίας, Περιφέρεια Σαρδηνίας, Νήσος Γκόζο, Υπουργείο Περιβάλλοντος – Γεωργίας και Φυσικών Πόρων Κύπρου, Αζόρες, Βαλεαρίδες νήσοι	1/5/2009	31/6/2012	100.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
67	ERMIS: Τοπικά συστήματα καινοτομίας (INTERREG IVC)	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, French Riviera Chamber of Commerce & Industry, Sophia Antipolis Community Agglomeration – CASA, Cesena Municipality, Centre For Innovation and Economic Development Agency of Forli / Cesena Chamber of Commerce – CISE, Eindhoven Municipality, Penela Municipality, IPN Incubator – Ideas & Business Incubator, Miskolc Municipality, Miskolc Holding Plc, ADEUROPA Foundation, Επιμελητήριο Σάμου, Municipality of Horsholm, ERHVERVNET - Copenhagen Regional Agency, Municipality of Iasi	1/11/2012	31/12/2012	81.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
68	FARRIN: Δράσεις υπεύθυνης καινοτομίας (South East Europe)	Centre for Innovation and Economic Development – CISE, Development Centre Litija, Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, Επιμελητήριο Σάμου, Timis County Economic and Social Development Agency, University of Szeged, Regional Development Agency for Bjelasica, Komovi & Prokletije, Sarajevo Economic Region Development Agency	1/10.2012	31/9/2014	137.927 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
69	FRORCLIMADAPT: Προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (MED)	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, National Park of Vesuvius, International Association for Mediterranean Forests, Umbria Region, Andalucía Region, National Forestry, Association for Preservation of the Heritage of Mertola, Forêt Méditerranéenne	1/6/2012	31/5/2013	230.000 €				
70	ΕΝΕΡΓΕΙΝ: Ενεργειακές επεμβάσεις σε κτίρια (Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα - Κύπρος 2007 - 2014)	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Περιφέρεια Κρήτης, Υπουργείο Ενέργειας Κύπρου, ΚΑΠΕ	1/10/2013	31/10/2015	500.000 €				

Συνοπτική Παρουσίαση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Α/Α	Τίτλος Δράσης / Έργου	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Έναρξη	Λήξη	Προϋπολογισμός (€)	Συμβολή στους Τομείς Στρατηγικής RIS3 Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου			
						Α.Π. 1 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 2 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 3 RIS3 ΠΒΑ	Α.Π. 4 RIS3 ΠΒΑ
71	PHAROS 4MPA's: Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές, εστίαση στις Ιχθυοκαλλιέργειες (INTERREG MED 2014-2020)	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Βορείου Αιγαίου, World Wide Fund for Nature – France, Priority Actions Programme Regional Activity Centre, National Agency of Protected Areas, Institute of the Republic of Slovenia for Nature Conservation, National Research Council, World Wide Fund for Nature – Mediterranean, Girona University	1/2/2018	31/7/2019	108.460 €				
Σύνολο					49.774.261 €				

5. Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

5.1. Φάσεις Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και συνεισφορά τους στην RIS 3

Στο πλαίσιο της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης που διεξήχθει κατά την **1^η φάση σχεδιασμού** της RIS3 έγινε μεθοδική προσέγγιση του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικού ιστού στην κατεύθυνση της επιχειρηματικής ανακάλυψης με τη Διοργάνωση τοπικών συναντήσεων στο κάθε νησί δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων και την χρήση ημιδομημένων ερωτηματολογίων, στην λογική των Στοχευμένων Ομάδων (Focus Groups).

Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε επί τόπου με συνεντεύξεις, αλλά και ηλεκτρονικά από την ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Αιγαίου που υλοποίησε την έρευνα. Ακολουθεί σχετικός πίνακας:

Πίνακας 2: Δράσεις Διαβούλευσης και Διακίνηση Ερωτηματολογίων στο Πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Είδος Διαβούλευσης	Λέσβος	Λήμνος	Χίος	Σάμος
Συναντήσεις για την «έξυπνη εξειδίκευση»	1	1	1	1
Ερωτηματολόγια σε επιχειρήσεις	5	10	8	10
Ερωτηματολόγια σε φορείς	4	7	4	7

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Τα κυρίαρχα συμπεράσματα που αναδείχθηκαν και τα οποία αποτέλεσαν βασικό οδηγό για την επόμενη φάση του σχεδιασμού ήταν τα εξής:

- ο τουρισμός, η γεωργία, η κτηνοτροφία και το εμπόριο τοπικών προϊόντων (όπως η μαστίχα, το λάδι, το ούζο, το κρασί κλπ.) είναι οι σημαντικοί κλάδοι της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.
- δυνατό σημείο αποτελεί το τρίπτυχο γεωργία – κτηνοτροφία - τουρισμός στο οποίο πρέπει να επικεντρωθεί η καινοτομία, αλλά με διαφορετική προσέγγιση ανά νησί.
- υπάρχει τεράστια δυναμική ανάπτυξης και καινοτομίας της περιφέρειας.
- η συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου τομέα αναδείχτηκε ως ιδιαιτέρως σημαντική ενώ ως ιδιαιτέρως σημαντική επίσης αναδείχθηκε η συμμετοχή των ερευνητικών ιδρυμάτων.
- καταγράφονται πλήθος από μεγάλα προβλήματα στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Κατά τη **2^η φάση της επιχειρηματικής ανακάλυψης** που ακολούθησε κατά το έτος 2015, οριστικοποιήθηκε η διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, στο πλαίσιο της εξειδίκευσης και εφαρμογής της RIS3. Η οριστικοποίηση αυτή περιελάμβανε αφενός την οριστική μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε για την Επιχειρηματική Ανακάλυψη και αφετέρου του τομείς της περιφερειακής οικονομίας στους οποίους η μεθοδολογία αυτή θα εφαρμοστεί.

Παράλληλα, έγινε μία κατ' αρχήν εξειδίκευση τομέων προτεραιότητας για την εφαρμογή της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, η οποία έλαβε υπόψη τον νησιωτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας και την εξειδίκευση του κάθε νησιού σε επιμέρους τομείς. Επιβεβαιώθηκαν οι τομείς επικέντρωσης ανά νησί όπως παρουσιάστηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο. Η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης υποστηρίχθηκε με μια Διαδικτυακή Πλατφόρμα, με στόχο τη δημιουργία ενός εύκολα προσβάσιμου μέσου τόσο από τους ερευνητικούς και παραγωγικούς φορείς της Περιφέρειας, όσο και από το ευρύ κοινό, η οποία αποτέλεσε το πρώτο σημείο για την επίτευξη της αναγκαίας αλληλεπίδρασης όλων των κρίσιμων παραγόντων στους τομείς της καινοτομίας και της παραγωγής στην Περιφέρεια. Η ιστοσελίδα περιελάμβανε τους τομείς οι οποίοι αναδεικνύονται ως τομείς προτεραιότητας στο πλαίσιο της Περιφερειακής RIS, την κατ' αρχήν ανάδειξη θεματικών προτεραιοτήτων ανά τομέα και υποδέχθηκε τις ιδέες και σχόλια από κάθε ενδιαφερόμενο που θα ήθελε να συμμετάσχει στη δημόσια αυτή διαβούλευση. Η ιστοσελίδα αναπτύχθηκε με τη συμβολή του Πανεπιστημίου Αιγαίου: <http://pepba.eu/epanak/index.php>. Κατατέθηκαν 116 προτάσεις από 9 φορείς με την πλειοψηφία να κατέχει το Παν. Αιγαίου.

Πίνακας 3: Αριθμός Προτάσεων που Κατατέθηκαν στα Θεμ. Εργαστήρια

Θεματικό Εργαστήριο	Πλήθος Προτάσεων
Τουρισμός	69
Αγροδιατροφή	35
Ελαιόλαδο	9
Ούζο-κρασί	2
Μαστίχα	1

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Η ολοκλήρωση της πρώτης σειράς Θεματικών Εργαστηρίων στις Αλυσίδας Αξίας που προαναφέρονται οδηγούν στη διεξαγωγή μιας σειράς πρώτων συμπερασμάτων που αποτέλεσαν το πλαίσιο για την έναρξη εξειδίκευσης των δράσεων του Άξονα Προτεραιότητας 1 του Π.Ε.Π. Βορείου Αιγαίου.

Ερευνητικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Τόσο το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, όσο και άλλα Πανεπιστήμια της χώρας (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών) είχαν ενεργή συμμετοχή κατά την πρώτη φάση της επιχειρηματικής ανακάλυψης, υποβάλλοντας συγκεκριμένες ερευνητικές προτάσεις οι οποίες μπορούν να υλοποιηθούν άμεσα, είτε μεμονωμένα, είτε σε συνεργασία με τοπικές επιχειρήσεις, απαντώντας σε υπαρκτά προβλήματα του παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας στους κλάδους που έγιναν αντικείμενο διαβούλευσης.

Οι πρώτες διαδικασίες διαβούλευσης επέτρεψαν **την εξαγωγή συμπερασμάτων σε δύο επίπεδα**, σχετικά με τις ερευνητικές δραστηριότητες που προγραμματίστηκαν στο πλαίσιο της εξειδίκευσης της στρατηγικής:

Στο πρώτο Επίπεδο αναδείχθηκαν οι προτάσεις για , είτε πιλοτικές επενδύσεις (όπως αυτή του κέντρου έρευνας για την μαστίχα), είτε πιλοτικά ερευνητικά έργα (κυρίως για το ελαιόλαδο, μαστίχα, ειδικές μορφές τουρισμού), είτε τέλος για ανάπτυξη ενός μηχανισμού παρακολούθησης της ris και στοχευμένης διόρθωσης των όποιων αστοχιών στην υλοποίηση.

Έτσι και ενδεικτικά αναφέροντα τα τελικά αποκωδικοποιημένα εξαγόμενα της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης :

- 1. Δημιουργία Ερευνητικού Κέντρου Εφαρμοσμένης Έρευνας στον κλάδο της Μαστίχας στη Χίο.** Η πρόταση για τη δημιουργία του Κέντρου Εφαρμοσμένης Έρευνας προήλθε από τον ίδιο τον παραγωγικό τομέα και έχει σκοπό τη δημιουργία νέων προϊόντων, με βάση τα μέχρι σήμερα πορίσματα ερευνητικών εργασιών για την αξιοποίηση ολόκληρου του φάσματος των ιδιοτήτων του προϊόντος της μαστίχας, όπως αυτές έχουν επιστημονικά εξακριβωθεί και πιστοποιηθεί και έχουν ήδη οδηγήσει στο χαρακτηρισμό της ως Φυσικού Φαρμάκου από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκου.
- 2. Ερευνητικά Προγράμματα Πιλοτικού Χαρακτήρα**
 - Παραγωγή ελαιόλαδου με αυξημένη περιεκτικότητα σε αντιοξειδωτικές ουσίες
 - Εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών για την επεξεργασία και αξιοποίηση των ελαιοσυγκομιδών αποβλήτων
 - Παρακολούθηση Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Ελαιώνων με χρήση συστημάτων γεωργίας ακριβείας
 - Υβριδική διάταξη επεξεργασίας υγρών αποβλήτων ελαιοτριβείου
- 3. Δημιουργία και Λειτουργία Υποστηρικτικού Μηχανισμού και Μέσων Τεχνολογικής και Επιστημονικής Υποστήριξης των Επιχειρήσεων της**

Περιφέρειας, για την Ανάπτυξη και τη Δημιουργία νέων Καινοτόμων Δραστηριοτήτων

- I. Η δημιουργία ενός μόνιμου υποστηρικτικού μηχανισμού των επιχειρήσεων της Περιφέρειας έχει σκοπό την παροχή επιστημονικής και τεχνολογικής στήριξης ώστε να αυτές να υλοποιήσουν στην πράξη την εξειδικευμένη Στρατηγική RIS3 της Περιφέρειας. Στόχος του μηχανισμού είναι η προώθηση της καινοτομίας στην Περιφερειακή οικονομία, μέσα από την μεταφορά γνώσης και κινητοποίηση των επιχειρήσεων (υφιστάμενων ή νέων) για συμμετοχή στα Προγράμματα καινοτομίας, με απώτερο στόχο την ενσωμάτωση αποτελεσμάτων τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας για την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους και την ανάπτυξή τους, σε σύνδεση τόσο με τους ερευνητικούς φορείς της Περιφέρειας, όσο και με όποιαν άλλη σχετική πηγή ικανοποιεί τις ανάγκες τους στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Η σκοπιμότητα, η οικοδόμηση και η λειτουργία ενός τέτοιου Μηχανισμού, για την μεταφορά τεχνολογικών λύσεων και την ενσωμάτωση ερευνητικών αποτελεσμάτων στην παραγωγή τοπικών προϊόντων, προσδιορίζεται από την εγκεκριμένη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και αναλύθηκε από τη Διαχειριστική Αρχή σε όλα τα θεματικά εργαστήρια του πρώτου κύκλου. ής.

Στο δεύτερο Επίπεδο αναδείχθηκε η ανάγκη (και σε δεύτερο χρόνο της εφαρμογής της πρώτης φάσης) η στήριξη της επιχειρηματικότητας και η προσπάθεια διασύνδεσης της με της Ε. & Α. Ενδεικτικά:

1. Δράσεις Κρατικών Ενισχύσεων

Η πρώτη σειρά Θεματικών Εργαστηρίων ανέδειξε δυνατότητες εξειδίκευσης δράσεων κρατικών ενισχύσεων σε μία σειρά από τομείς, καθώς και δράσεις για την ενίσχυση νέων επιχειρήσεων.

2. Υποστήριξη της Δημιουργίας Νέων Καινοτόμων Προϊόντων

Ο αγροδιατροφικός τομέας της Περιφέρειας παρουσιάζει ιδιαίτερα δυναμική όσον αφορά τη δημιουργία νέων προϊόντων. Με βάση τα συμπεράσματα των Θεματικών Εργαστηρίων, δυνατότητες ανάπτυξης νέων προϊόντων εντοπίζονται σε όλα σχεδόν τα προϊόντα της Περιφέρειας που περιλαμβάνονται στη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ούζο και ελαιόλαδο στην Μυτιλήνη, μαστίχα και εσπεριδοειδή στη Χίο, ευρύ φάσμα προϊόντων αγροδιατροφής στην Λήμνο), ενώ το Τμήμα Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής, του Πανεπιστημίου Αιγαίου με έδρα τη Μύρινα, παρουσιάζει συνεχή ερευνητική δραστηριότητα σχετική με την ανάπτυξη νέων προϊόντων, σε συνεργασία με παραγωγικές επιχειρήσεις της Περιφέρειας, ή/και μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου της

αγροδιατροφής εκτός Περιφέρειας. Η δημιουργία νέων προϊόντων προσθέτει σημαντική αξία στα προϊόντα του πρωτογενή τομέα, ενώ ορισμένα από αυτά διαθέτουν και φαρμακευτικές ιδιότητες οι οποίες μελετώνται, είτε έχουν ήδη τεκμηριωθεί. Παράλληλα, στόχος της δημιουργίας νέων προϊόντων είναι η βελτίωση της ποιότητάς τους και ο εξαγωγικός προσανατολισμός με άμεσες επιπτώσεις στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της περιφέρειας και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης.

3. Νέες Υπηρεσίες

Αντίστοιχες δυνατότητες εντοπίζονται στον τομέα των υπηρεσιών και ειδικότερα στον τουρισμό, όπου ενδιαφέρον καταγράφεται όσον αφορά την ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και διαδικασιών. Η δυνατότητα χρήσης νέων τεχνολογιών επαυξημένης πραγματικότητας, αλλά και ανάπτυξης νέων εφαρμογών ΤΠΕ (δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας συνεχούς λειτουργίας για την παροχή στοιχείων για το σύνολο των υπηρεσιών που σχετίζονται με το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας και την ανάπτυξη νέων ιδεών και τελικά νέων επιχειρήσεων, ανάπτυξη μικρών έξυπνων εφαρμογών για τουρίστες και η χρήση τους μέσω κινητών συσκευών, κλπ.) επιτρέπουν επίσης την εξειδίκευση δράσεων, παρά το γεγονός ότι η ενεργοποίησή τους προαπαιτεί την επίλυση εκκρεμοτήτων του προγραμματισμού σε εθνικό επίπεδο (εκπλήρωση σχετικής αιρεσιμότητας του ΕΣΠΑ).

4. Δημιουργία Νέων ΜμΕ σε Τομείς Προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και Συμπληρωματικές Δραστηριότητες

Η υλοποίηση του πρώτου κύκλου δημόσιας διαβούλευσης ανέδειξε ενδιαφέρον δημιουργίας νέων ΜμΕ στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου που εντάσσονται, είτε λειτουργούν συμπληρωματικά με τους εξειδίκευσης της Στρατηγικής.

Τομείς στους οποίους μπορεί να υπάρξει ίδρυση νέων επιχειρήσεων είναι, κατ' αρχήν όλοι οι παραπάνω τομείς που αφορούν στην παραγωγή νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών (αγροδιατροφή, τουρισμός, εμπορία τοπικών προϊόντων, κλπ.). Επιπλέον, η δημιουργία νέων επιχειρήσεων μπορεί να αφορά σε τομείς οι οποίοι αναδεικνύονται ως αποτέλεσμα παρεμβάσεων που έχουν υλοποιηθεί στην Περιφέρεια, όπως είναι η ιστιοπολοΐα, ο καταδυτικός τουρισμός, η θαλάσσια περιήγηση, η ανάπτυξη τεχνολογιών για την προβολή των πολιτιστικών και φυσικών πόρων της Περιφέρειας.

5. Λοιπές Δράσεις Κρατικών Ενισχύσεων

Κατά τη διάρκεια των θεματικών εργαστηρίων, διαπιστώθηκε η ανάγκη υλοποίησης ορισμένων δράσεων ενίσχυσης των δυνατοτήτων των επιχειρήσεων στους τομείς της προώθησης και προβολής των προϊόντων τους, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις διεθνείς αγορές.

Αν και η προώθηση και προβολή συναρτάται τόσο με ευρύτερες παρεμβάσεις στην Περιφέρεια, όσο και με παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο άλλων ΕΔΕΤ (π.χ. δημιουργία φεστιβάλ – εορτών, δημιουργία πρότυπων αγροκτημάτων, κλπ.), μία σειρά δράσεις μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κρατικής ενίσχυσης στο πλαίσιο του ΠΕΠ όπως είναι η εκπόνηση εξειδικευμένων ερευνών αγοράς, δημιουργία εκθέσεων, η πρόληψη για τη δημιουργία εκθετηρίων από τουριστικές επιχειρήσεις, η συμμετοχή των επιχειρήσεων της Περιφέρειας σε εκθέσεις του εσωτερικού και του εξωτερικού κλπ.

Είναι προφανές ότι ενισχύσεις για τέτοιες δραστηριότητες μπορούν να συνδένονται με τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών ή με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, σε δράσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα, οι οποίες θα ενισχύουν νέες ή υπάρχουσες ΜμΕ της Περιφέρειας για όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων τους.

5.2. Η αποτελεσματικότητα και οι επόμενες φάσεις της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

Αποτέλεσμα όλης της διαδικασίας ήταν η έκδοση της πρώτης πρόκλησης RIS3 και κατόπιν της ένταξης του Κέντρου Έρευνας της Μαστίχας που αναδείχθηκε ως προϊόν της επιχειρηματικής ανακάλυψης. Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα του δεύτερου κύκλου δημόσιας διαβούλευσης αναδείχθηκε η ανάγκη υποστήριξης των ερευνητικών υποδομών της ΠΒΑ με έμφαση στους τομείς της RIS3, που αποτέλεσε επίσης πρόσκληση RIS3 και εντάχθηκαν 8 έργα που υλοποιούνται. Επιπλέον έγινε έκδοση πρόσκλησης που ενέταξε έργα δράσεων ΤΠΕ από φορείς της ΠΒΑ. Παράλληλα, το σχέδιο συμπερασμάτων ενσωμάτωσε τον μεγάλο αριθμό προτάσεων και ιδεών που κατατέθηκαν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα (116 προτάσεις), με βάση την συνάφειά τους με την Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης και την συμβατότητά τους με το περιεχόμενο των επιμέρους δράσεων.

Η επανάληψη και η συνέχεια της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης αποτελεί συστατικό στοιχείο της Στρατηγικής και παράλληλα επιλογή της Διαχειριστικής Αρχής για όλη την περίοδο υλοποίησης της RIS3 στο Βόρειο Αιγαίο.

Πολύ συνοπτικά και κωδικοποιημένα σημειώνεται ότι:

- Η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης θα συνεχίζει να εφαρμόζεται σε όλη την περίοδο εφαρμογής της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, συνοδεύοντας ουσιαστικά την περαιτέρω εξειδίκευση δράσεων και την προετοιμασία των τελευταίων προκηρύξεων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.
- Εκτιμάται πως οι τομείς προτεραιότητας παραμένουν επίκαιροι.

- Τα αποτελέσματα της διαδικασίας εξακολουθούν να τροφοδοτούν με χρήσιμα εισερχόμενα τις βασικές στρατηγικές επιλογές. Για την ενεργοποίηση και των επόμενων προσκλήσεων θα αξιοποιηθούν μεταξύ άλλων και τα αποτελέσματα των δράσεων της επιχειρηματικής ανακάλυψης που προγραμματίζονται για το 2019.
- Η υλοποίηση εφαρμογής του μηχανισμού της επιχειρηματικής ανακάλυψης έχει δυσκολίες που προκύπτουν κυρίως από την γεωγραφική ιδιαιτερότητα των νησιών της ΠΒΑ. Οι φορείς και οι επιχειρήσεις δεν είναι ακόμη ώριμοι στην ουσιαστική συμμετοχή στις σχετικές διαδικασίες και κατά περίπτωση τις αντιμετωπίζουν με σχετική δυσπιστία
- Η Περιφερειακή Στρατηγική επηρεάζεται από κάποιες καθυστερήσεις που έχουν σημειωθεί σε εθνικό επίπεδο στο επίπεδο της εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων του ΕΣΠΑ, ιδιαίτερα αυτής που αφορά στην υλοποίηση έργων στον τομέα των ΤΠΕ. Η επίλυση των όποιων εκκρεμοτήτων και δυσκολιών θα άρει και τα τελευταία εμπόδια για την ολοκλήρωση εφαρμογής της στρατηγικής μέσω της έκδοσης των τελευταίων προσκλήσεων που αφορούν στην έξυπνη εξειδίκευση και στην υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας προς χρήση από τις επιχειρήσεις των νησιών.

Η ΕΥΔ στην παρούσα φάση και με την τεχνική υποστήριξη από εμπειρογνώμονες θα ξεκινήσει νέο κύκλο ως αποτέλεσμα της θεσμικής ετοιμότητας της για ενεργοποίηση προσκλήσεων που θα αφορούν:

- 5 κύκλους επιχειρηματικής ανακάλυψης στα νησιά της Περιφέρειας με χωρικό όσο και θεματικό προσανατολισμό
- 1 τελικό κύκλο επισκόπησης για την οριστικοποίηση, επιβεβαίωση ή επικαιροποίηση της RIS 3

6. Κύριες προκλήσεις και τρόποι αντιμετώπισης

Από τα μέχρι σήμερα στοιχεία προόδου του προγράμματος, η εκτίμηση είναι πως **η στρατηγική του σχεδίου παραμένει επίκαιρη και πετυχαίνει τους στόχους που έχουν τεθεί**. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχει διαμορφώσει μια στρατηγική που στηρίζεται κατά βάση στο να αξιοποιεί τα ειδικά και συγκριτικά πλεονεκτήματα των νησιών της, τα ειδικά τοπικά παραγόμενα προϊόντα και να αξιοποιεί τουριστικά το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον των νησιών. Η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχει λάβει υπόψη της τα χαρακτηριστικά της περιοχής και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτήν, που παραμένουν επίκαιρα (τρόπος διάρθρωσης απασχόλησης και παραγωγής και βαθμός δυναμικότητας και εξωστρέφειας των κλάδων).

Παραμένουν ως **βασικές ανάγκες** για την υλοποίηση της RIS3

- Η λειτουργική διασύνδεση της με την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, ώστε να είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν τυχόν ευρήματα, καλές πρακτικές, καινοτόμες δράσεις που προκύπτουν στο εθνικό επίπεδο και στο περιφερειακό επίπεδο. Είναι αναγκαίο να ενισχυθούν οι δίαυλοι επικοινωνίας μεταξύ ΠΣΕΚ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, της ΓΓΕΤ και του Συστήματος Διακυβέρνησης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης,
- Η ενδυνάμωση του Συστήματος Διακυβέρνησης, τόσο με την θεσμοθέτηση των αρμοδιοτήτων του στο πλαίσιο του Οργανισμού Εσωτερικών Υπηρεσιών και της περιγραφής των σχετικών καθηκόντων, όσο και με τη στελέχωση του με προσωπικό που διαθέτει τις αναγκαίες δεξιότητες ή είναι σε θέση να τις αναπτύξει με κατάλληλη εκπαίδευση / επιμόρφωση. Κατά το διάστημα μετάβασης ο μηχανισμός θα πρέπει να συνεπικουρείται από υπηρεσίες Συμβούλων στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας ή με συμβάσεις έργου ορισμένου χρόνου
- Η ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού Ενδιάμεσου Φορέα στην Περιφέρεια για τη διαχείριση των Κρατικών Ενισχύσεων, ώστε να υπάρχει καλύτερη συνεργασία - επικοινωνία των τοπικών επιχειρήσεων με περιφερειακή / τοπική δομή Ενδιάμεσου Φορέα έναντι των εκχωρήσεων στο εθνικό επίπεδο.
- Η επίσπευση της υλοποίησης των δράσεων του ΤΕΠΙΧ II ώστε να υπάρχει εικόνα για την υλοποίηση της δράσης του ΤΕΠΙΧ II έγκαιρα, και πάντως πριν από το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου

Ως **εμπόδια** για την εφαρμογή της RIS που παραμένουν εντοπίζονται:

- η συνέχιση της εθνικής πολιτικής που αφορά στον περιορισμό των προσλήψεων που δημιουργεί δυσκολίες στην ενίσχυση και στελέχωση του Μηχανισμού Διακυβέρνησης
- Οι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης στην Περιφέρεια σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, την δυσκολία εύρεσης χρηματοδότησης από το τραπεζικό σύστημα, την έλλειψη δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας που δημιουργούν εμπόδια στην ενσωμάτωση καινοτομιών στις επιχειρήσεις
- Οι επιστημονικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες των πανεπιστημιακών τμημάτων της Περιφέρειας δεν έχουν μέχρι στιγμής επαρκώς διασυνδεθεί με την τοπική επιχειρηματική πραγματικότητα. Όπως παρουσιάστηκε έχουν ξεκινήσει προσπάθειες να διενεργηθούν ερευνητικές δράσεις σε τομείς που ενδεχομένως υπάρχει επιχειρηματικό ενδιαφέρον, όμως μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν εμφανή αποτελέσματα. Λαμβάνοντας υπόψη το μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ανάπτυξη ιδεών, έρευνας, για τον έλεγχο πρωτοτύπων, την τροποποίηση και την εμπορευματοποίηση, οι καινοτόμες πρωτοβουλίες έχουν χρόνο ωρίμανσης και υλοποίησης μεγαλύτερο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Αυτό μειώνει σημαντικά τη διαθεσιμότητα της εμπορικής χρηματοδότησης, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα εμφανίζονται σε βάθος χρόνου και αντιμετωπίζουν σημαντικό κίνδυνο.

Κωδικοποιημένα λοιπόν:

1. Η επιχειρηματική ανακάλυψη έχει αναπτυχθεί σε σημαντικό βαθμό, ενώ άμεσα προβλέπεται και τελική εμβάθυνση για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο με την υλοποίηση και άλλων τέτοιων διαδικασιών, ώστε να αναδειχθούν από τις ίδιες τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οι αναγκαίες εμπροσθοβαρείς δράσεις που διαθέτουν ικανοποιητική δυνατότητα απολύτως άμεσης ενεργοποίησης προς ένταξη στις προγραμματιζόμενες προσκλήσεις. Σε προγραμματικό επίπεδο και με βάση τις εξειδικεύσεις του ΠΕΠ (με τελευταία αυτή του Δεκεμβρίου 2019) επικαιροποιούνται οι προβλεπόμενες δράσεις, ενώ προστίθενται και άλλες νέες σύμφωνα με τις προκύπτουσες ανάγκες. Με τους τρόπους αυτούς αντιμετωπίζονται προβλήματα, αλλά και προβληματισμοί που εντοπίζονται στην εφαρμογή της στρατηγικής μέσα στο μεταβαλλόμενο οικονομικά περιβάλλον των νησιών της περιφέρειας.
2. Ο αγροδιατροφικός τομέας παραμένει ένας από τους τρεις τομείς προτεραιότητας για επενδύσεις Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, με τους τρεις γενικούς στόχους στρατηγικής που έχουν εξ αρχής τεθεί:
 - «Από το χωράφι στο ράφι»

- Επικέντρωση στην ποιότητα: τεκμηρίωση – πιστοποίηση,
- Συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων: οριζόντια (ίδιου κλάδου) και κάθετα (διαφορετικών κλάδων).

Ο τομέας διαθέτει σημαντικές ευκαιρίες και δυνατότητες δυναμικής ανάπτυξης στο μέλλον οι οποίες όχι μόνο παραμένουν ενεργές, αλλά ενισχύονται ως προοπτική από τις σύγχρονες τάσεις και συνθήκες στο ευρωπαϊκό επίπεδο .

3. Παραμένει ο αρχικός στρατηγικός στόχος που αφορά σε «παλιά παραδοσιακά προϊόντα» που γίνονται πλέον εκ νέου παραγόμενα με σύγχρονα τεχνολογικά δεδομένα. Τα προϊόντα αυτά προωθούνται ως «νέα» στην παγκόσμια αγορά. Καινούριες δυνατότητες που εντοπίζονται σε σχέση με τον αγροδιατροφικό τομέα αφορούν ως προς την παραγωγή και εμπορία αγροδιατροφικών προϊόντων στο εξής: στην ποιότητα διαφόρων τύπων (ασφάλεια – τυποποίηση, παραγωγική διαδικασία, περιοχή προέλευσης, «συμβολική» προέλευση κ.λπ.).
4. Σε ότι αφορά στο τρίπτυχο: Τουρισμός – Φύση - Πολιτισμός ιδιαίτερη έμφαση εξακολουθεί και δίνεται στις ευκαιρίες και στις δυνατότητες για μια δυναμική ανάπτυξη στη δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών με υψηλή προστιθέμενη αξία για επιχειρήσεις που αξιοποιούν τοπικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους.
5. Παραμένουν οι γενικοί στόχοι ως πλαίσιο στρατηγικής που έχουν εξαρχής τεθεί:
 - Ολοκληρωμένα προγράμματα έρευνας – δικτύωσης – εμπορίας ανά πόρο ή/και νησί
 - Εφαρμοσμένη έρευνα προσαρμοσμένη στις ανάγκες των επιχειρήσεων
 - Οριζόντια ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων (του ίδιου κλάδου) και κάθετα (διαφορετικών κλάδων)
 - Συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων: οριζόντια (του ίδιου κλάδου) και κάθετα (διαφορετικών κλάδων).
6. Τέλος, σε ότι αφορά στον πυλώνα Νησιά Ίσων ευκαιριών, παραμένουν οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες για δυναμική ανάπτυξη, όπως και ο γενικός στόχος των παρεμβάσεων που είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ με την ενσωμάτωση καινοτομιών σε όλη τη διαδικασία παραγωγής και διακίνησης προϊόντων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται και στη δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών για την παροχή ίσων ευκαιριών στους κατοίκους της ΠΒΑ όλων των νησιών. Καινούριες δυνατότητες εντοπίζονται ως προς δράσεις e-υγείας, e-διοίκησης και στον τομέα των μεταφορών.

Ως **Προκλήσεις για το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα** και σε σχέση με την ολοκλήρωση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) εντοπίζονται:

1. Η δημιουργία θερμοκοιτίδων επιχειρηματικότητας μπορεί να αποτελέσει εφαλτήριο για την αξιοποίηση καινοτομιών στηρίζοντας επιχειρηματίες στο αρχικό επιχειρηματικό στάδιο, ή / και για την προώθηση των συνεργατικών σχηματισμών στα νησιά, για νεοσυσταθείσες επιχειρήσεις (startups) και επιχειρήσεις έντασης γνώσης – τεχνοβλαστούς (spin-offs). Αυτού του είδους η συνεργασία μεταξύ ερευνητικών και επιχειρηματικών εταίρων αποτελεί συχνά αποτελεσματική μορφή μεταφοράς τεχνολογίας προς τις ΜμΕ. Οι υποδομές δημιουργίας των θερμοκοιτίδων απαιτούν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και χρηματοδότηση και κυρίως ικανό μηχανισμό διαχείρισης και διαμεσολάβησης στον οποίο συμμετέχουν συνήθως εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Πολλές Περιφέρειες μεταξύ των οποίων και το Βόρειο Αιγαίο, δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία στη δημιουργία και διαχείριση θερμοκοιτίδων. Κρίνεται όμως σκόπιμο να ξεκινήσει μια προσπάθεια στην κατεύθυνση αυτή στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) στο πλαίσιο της οποίας θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι βέλτιστες πρακτικές στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.
2. Μια άλλη πρόκληση αφορά την υιοθέτηση της καλής πρακτικής της δράσης «Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ» που προκηρύχθηκε σε επάλληλους κύκλους από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία 2014 - 2020, με τη συμμετοχή επιχειρήσεων, ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων και συνεργατικών σχηματισμών τους και σημείωσε υψηλά ποσοστά συμμετοχής. Η μεταφορά της δράσης αυτής στο περιφερειακό επίπεδο, σε ερευνητικά αντικείμενα και στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) αποτελεί πρόκληση, διότι εκτιμάτε ότι έχει υπάρξει η αναγκαία ωρίμανση καινοτόμων ιδεών που ενδεχομένως είτε προετοιμάστηκαν είτε επιχείρησαν στο εθνικό επίπεδο και θα μπορούσαν όσες καλύπτουν τα σχετικά κριτήρια να χρηματοδοτηθούν από τη RIS3 στο ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020
3. Η συμμετοχή των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου στις δράσεις που θα προκηρυχθούν το αμέσως επόμενο διάστημα και αφορούν στον εξαγωγικό προσανατολισμό τους. Μέχρι σήμερα έχει διαπιστωθεί ο χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου και αποτελεί πραγματική πρόκληση η συμμετοχή τους στις εν λόγω δράσεις ΕΤΠΑ. Ενδεχομένως να είναι σκόπιμο να συνεξετασθεί εξειδίκευση δράσεων ΕΚΤ για την απόκτηση δεξιοτήτων σε θέματα εξαγωγικού προσανατολισμού για τις επιχειρήσεις - δικαιούχους της δράσης

Όσον αφορά τον μηχανισμό διακυβέρνησης και την ανάπτυξη του συστήματος διακυβέρνησης έχει προβλεφθεί στην τελευταία εξειδίκευση του προγράμματος μια ειδική ενέργεια/δράση στην οποία προβαίνει η ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για να υποστηρίξει συμπληρωματικά προβλήματα ή προβληματισμούς που προκύπτουν κατά την εφαρμογή του σχεδίου της RIS3. Η δράση αφορά στη δημιουργία ενός **μηχανισμού παρακολούθησης και αποτίμησης των παρεμβάσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια**. Ο στόχος του μηχανισμού είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με τη φυσική και οικονομική υλοποίηση των παρεμβάσεων της RIS3, τόσο προς τις δομές Συντονισμού και Διαχείρισης της RIS3, όσο και προς τις δομές χάραξης στρατηγικής και λήψης στρατηγικών αποφάσεων (Περιφερειάρχης, ΠΣΕΚ, ΕΣΕΚ, ΓΓΕΤ κλπ.). Παράλληλα ο μηχανισμός θα ασκεί καταλυτικό ρόλο ως κομβικό σημείο διαμεσολάβησης μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και του επιπέδου των συμμετόχων και τελικών δικαιούχων της RIS3, δηλαδή της αγοράς.

Στόχος αυτής της δράσης είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της Περιφέρειας σε σύνδεση τόσο με τους ερευνητικούς φορείς της Περιφέρειας, όσο και με όποιαν άλλη σχετική πηγή ικανοποιεί αυτό το στόχο στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της. Η δόμησή του και λειτουργία του διέπεται από τη Στρατηγική «Έξυπνης Εξειδίκευσης» με προοπτική να καθιερωθεί ως μηχανισμός διαρκούς ανάπτυξης ΕΤΑΚ στο Βόρειο Αιγαίο. Για την αξιοποίηση του έτους 2019-2020 δημιουργήθηκε ήδη ομάδα στήριξης της διαδικασίας καινοτομίας η οποία με συγκεκριμένο σχέδιο δράσης, υλοποιεί ενέργειες προετοιμασίας του οικοσυστήματος καινοτομίας και στηρίζει την ΔΙΑΠ στην μελλοντικό της ρόλο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Συνάφειας Σχεδίου Δράσης RIS 3 με υφιστάμενες χρηματοδοτήσεις

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ/ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ			ΕΝΕΡΓΟ ΠΟΙΗΣΗ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΑΠ.1: ΑΜΕΣΗ ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ /ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ, ΜΕ ΑΙΧΜΗ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ				
Θ.Σ.1: Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας				Πέρα των ήδη ενταγμένων θα γίνουν και επιπλέον εξειδικεύσεις για > από 4 εκ
ΕΤΠΑ	1.α	Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας και ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και προώθηση κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	ΝΑΙ	Ενταγμένα Δημόσια Ερευνητικά Κέντρα
ΕΤΠΑ	1.β	Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης γενικής εφαρμογής	ΝΑΙ	1. Έχει ενταχθεί το Κέντρο Έρευνας μαστίχας, 2. Ενεργή προκήρυξη για Μηχανισμό καινοτομίας, 3. Σε φάση εξειδίκευσης 2,5 εκ για δράση τύπου ερευνώ/δημιουργώ, 4. Ενταγμένα Προϊοντικά Ερευνητικά με πόρους της Π.Β.Α. ύψους 2,3 εκ
Θ.Σ.2: Βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), καθώς και της χρήσης και της ποιότητάς τους (στόχος ευρυζωνικής σύνδεσης)				Με την εκχώρηση σε ΕΦΕΠΑΕ των κρατικών ενισχύσεων και επιπλέον ενεργοποίηση για δημόσια ερευνητικά ο άξονας θα συμπληρωθεί με +3 εκ
ΕΤΠΑ	2.β	Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και του ηλεκτρονικού εμπορίου και ενίσχυση της ζήτησης για ΤΠΕ	ΌΧΙ	Σε φάση Εξειδίκευσης κρατικών ενισχύσεων σε ΕΦΕΠΑΕ ύψους > 1,5 εκ
ΕΤΠΑ	2.γ	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό και ηλεκτρονική υγεία	ΝΑΙ	Εντάχθηκαν ήδη 17 έργα
Θ.Σ.3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ				Με εκχώρηση +3 εκ σε ΕΦΕΠΑΕ και ήδη 5 εκ σε ΔΙΑΠ ο άξονας ήδη υπερβαίνει τον αρχικό σχεδιασμό
ΕΤΠΑ	3.α	Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων	ΌΧΙ	Σε φάση εκχώρησης σε ΕΦΕΠΑΕ αρχικού ποσού 3.000.000

ΕΤΠΑ	3.β	Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως σε σχέση με τη διεθνοποίηση	ΌΧΙ	Διαγραφή δράσης στην Αναθεώρηση
ΕΤΠΑ	3.γ	Νέες Τουριστικές Επενδύσεις	ΝΑΙ	Εντάχθηκαν ήδη 64 νέες τουριστικές & θα ακολουθήσουν και άλλες
ΕΤΠΑ	3.δ	Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	ΝΑΙ	Έχει εκχωρηθεί στο ΤΕΠΙΧ ποσό 8 εκ, και η ΕΥΔ προχωρά σε εξειδίκευση επιπλέον 2 εκ για ΕΦΕΠΑΕ και έχει εκχωρηθεί σε ΔΙΑΠ 5 εκ
Α.Π. 2α: ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΝΕΡΓΟΣ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ				Ο άξονας θα υπερκαλυφθεί έως το τέλος της Π.Π.
Θ.Σ.8: Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.				Το ποσό θα υπερκαλυφθεί έως το τέλος της Π.Π.
ΕΚΤ	8.iii	Προώθηση της αυτοαπασχόλησης, της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.	ΌΧΙ	Ενεργοποίηση εντός 2020
ΕΚΤ	8.v	Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές.	ΌΧΙ	Ενεργοποίηση εντός 2020
Θ.Σ.9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης				Το ποσό θα υπερκαλυφθεί έως το τέλος της Π.Π.
ΕΚΤ	9.i	Ενεργός ένταξη με σκοπό, μεταξύ άλλων, την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας.	ΌΧΙ	Ενεργοποίηση εντός 2020
ΕΚΤ	9.ii	Κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομ.	ΌΧΙ	Ενεργοποίηση εντός 2020
ΕΚΤ	9.iii	Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών.	ΌΧΙ	Ενεργοποίηση εντός 2020
ΕΚΤ	9.i v	Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος.	ΌΧΙ	Ενεργοποίηση εντός 2020
ΕΚΤ	9.v	Προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ένταξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις καθώς και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση.	ΌΧΙ	Ενεργοποίηση εντός 2020